

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE

FAKULTA HOSPODÁRSKEJ INFORMATIKY

Evidenčné číslo: 103002/I/2023/36122163603863300

**VPLYV KORONAKRÍZY NA VÝSLEDKY HOSPODÁRENIA
VYŠŠÍCH ÚZEMNÝCH CELKOV**

Diplomová práca

2023

Simona Ščepková, Bc.

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA HOSPODÁRSKEJ INFORMATIKY

VPLYV KORONAKRÍZY NA VÝSLEDKY HOSPODÁRENIA
VYŠŠÍCH ÚZEMNÝCH CELKOV

Diplomová práca

Študijný program: Účtovníctvo a audítorstvo

Študijný odbor: Ekonómia a manažment

Školiace pracovisko: Katedra účtovníctva a audítorstva

Vedúci záverečnej práce: Alena Kordošová, Ing., PhD.

Bratislava 2023

Simona Ščepková, Bc.

Pod'akovanie

Touto cestou by som sa chcela pod'akovať vedúcej diplomovej práce Ing. Alene Kordošovej, PhD. za ochotu, cenné rady a odbornú pomoc pri tvorbe diplomovej práce. Tiež chcem pod'akovať mojej rodine za podporu pri písaní práce a počas celého štúdia.

ABSTRAKT

ŠČEPKOVÁ, Simona: *Vplyv koronakrízy na výsledky hospodárenia vyšších územných celkov*. – Ekonomická univerzita v Bratislave. Fakulta hospodárskej informatiky; Katedra účtovníctva a audítorstva. – Vedúca záverečnej práce: Ing. Alena Kordošová, PhD. – Bratislava: FHI EU, 2023, 69 s.

Cieľom záverečnej práce je analýza jednotlivých druhov výsledkov hospodárenia vyšších územných celkov v čase koronakrízy, ich účtovné zobrazenie a zhodnotenie. Práca je rozdelená do 3 kapitol. Obsahuje 10 grafov a 34 tabuliek. Prvá kapitola poskytuje informácie o rozpočte vyšších územných celkov, rozpočtovom hospodárení a charakterizuje výsledok rozpočtového hospodárenia a účtovný výsledok hospodárenia. Približuje jednotlivé druhy príjmov, výdavkov, nákladov a výnosov. Druhá kapitola poukazuje na cieľ práce, metodiku práce a jednotlivé metódy, ktoré boli použité pri písaní záverečnej práce. Tretia kapitola sa člení na 9 podkapitol, pričom 8 z nich sa venuje hospodáreniu jednotlivých vyšších územných celkov, a posledná podkapitola zobrazuje komparáciu jednotlivých druhov výsledkov hospodárenia. Záver obsahuje zhodnotenie vplyvu koronakrízy na výsledky hospodárenia vyšších územných celkov.

Kľúčové slová:

vyšší územný celok, rozpočet, výsledok rozpočtového hospodárenia, účtovný výsledok hospodárenia, koronakríza

ABSTRACT

ŠČEPKOVÁ, Simona: *The impact of the corona crisis on the economic results in higher territorial units*. – University of Economics in Bratislava. Faculty of Economic Informatics; Department of Accounting and Auditing. – Thesis supervisor: Ing. Alena Kordošová, PhD. – Bratislava: FHI EU, 2023, 69 pages.

The main purpose of the thesis is to analyse the impact of the corona crisis on the economic results in higher territorial units, its accounting and evaluation. The final work is divided into 3 chapters. It contains 10 graphs and 34 tables. The first chapter provides information about the budget of higher territorial units and describes budgetary outcome and accounting economic result. It clarifies particular categories of incomes, expenses, costs and revenues. The second chapter points to the main purpose of the thesis and particular methods that were used when writing the thesis. The third chapter is divided into 9 sub-chapters, 8 of which deal with economic activities of higher territorial units. The last sub-chapter includes comparison of the economic results in higher territorial units. In the end there are summarized the main information about the pandemic impact of the corona crisis on economic results.

Keywords:

higher territorial unit, budget, budgetary outcome, accounting economic result, corona crisis

Obsah

Úvod.....	9
1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí.....	10
1.1 Rozpočtové hospodárenie vyššieho územného celku	10
1.1.1 Rozpočtový proces a zostavovanie rozpočtu.....	11
1.1.2 Zostavenie záverečného účtu vyššieho územného celku	12
1.2 Rozpočet vyššieho územného celku	14
1.2.1 Ekonomická klasifikácia rozpočtovej klasifikácie	16
1.2.2 Príjmy a výdavky bežného rozpočtu vyššieho územného celku	19
1.2.3 Príjmy a výdavky kapitálového rozpočtu vyššieho územného celku	20
1.2.4 Výsledok rozpočtového hospodárenia vyššieho územného celku	20
1.2.5 Zmeny pri zostavovaní rozpočtu počas koronakrízy	22
1.3 Účtovný výsledok hospodárenia vyššieho územného celku	23
1.3.1 Účtovanie nákladov a výnosov vyšších územných celkov	23
1.3.2 Účtovné zobrazenie výsledku hospodárenia vyššieho územného celku	26
2 Cieľ práce, metodika práce a metódy skúmania	28
3 Výsledky práce a diskusia	30
3.1 Analýza vplyvu koronakrízy na výsledky hospodárenia Bratislavského samosprávneho kraja	30
3.1.1 Výsledok rozpočtového hospodárenia	31
3.1.2 Účtovný výsledok hospodárenia	33
3.2 Analýza vplyvu koronakrízy na výsledky hospodárenia Trnavského samosprávneho kraja	35
3.2.1 Výsledok rozpočtového hospodárenia	35
3.2.2 Účtovný výsledok hospodárenia	37
3.3 Analýza vplyvu koronakrízy na výsledky hospodárenia Trenčianskeho samosprávneho kraja	39
3.3.1 Výsledok rozpočtového hospodárenia	39
3.3.2 Účtovný výsledok hospodárenia	41
3.4 Analýza vplyvu koronakrízy na výsledky hospodárenia Žilinského samosprávneho kraja	43
3.4.1 Výsledok rozpočtového hospodárenia	43
3.4.2 Účtovný výsledok hospodárenia	45
3.5 Analýza vplyvu koronakrízy na výsledky hospodárenia Nitrianskeho samosprávneho kraja	47

3.5.1 Výsledok rozpočtového hospodárenia	47
3.5.2 Účtovný výsledok hospodárenia	49
3.6 Analýza vplyvu koronakrízy na výsledky hospodárenia Banskobystrického samosprávneho kraja	51
3.6.1 Výsledok rozpočtového hospodárenia	51
3.6.2 Účtovný výsledok hospodárenia	53
3.7 Analýza vplyvu koronakrízy na výsledky hospodárenia Prešovského samosprávneho kraja	54
3.7.1 Výsledok rozpočtového hospodárenia	55
3.7.2 Účtovný výsledok hospodárenia	56
3.8 Analýza vplyvu koronakrízy na výsledky hospodárenia Košického samosprávneho kraja	58
3.8.1 Výsledok rozpočtového hospodárenia	58
3.8.2 Účtovný výsledok hospodárenia	60
3.9 Komparácia jednotlivých výsledkov hospodárenia vyšších územných celkov a ich zhodnotenie	62
Záver	65
Zoznam použitej literatúry	67

Zoznam skratiek a značiek

BSK – Bratislavský samosprávny kraj

BBSK – Banskobystrický samosprávny kraj

DHM – dlhodobý hmotný majetok

DNM – dlhodobý nehmotný majetok

DzP – daň z príjmov

EŠIF – Európske štrukturálne a investičné fondy

EÚ – Európska únia

KSK – Košický samosprávny kraj

MF SR – Ministerstvo financií Slovenskej republiky

MOM – mobilné odberové miesta

NSK – Nitriansky samosprávny kraj

PO – príspevková organizácia

PSK – Prešovský samosprávny kraj

RH – rozpočtové hospodárenie

RO – rozpočtová organizácia

SŠHR – Správa štátnych hmotných rezerv

ŠR – štátny rozpočet

TSK – Trenčiansky samosprávny kraj

TTSK – Trnavský samosprávny kraj

ÚS – účtová skupina

VH – výsledok hospodárenia

VÚC – vyšší územný celok

ZSS – zariadenia sociálnych služieb

ŽSK – Žilinský samosprávny kraj

Úvod

Územie Slovenskej republiky je členené na 8 samosprávnych krajov, ktoré sa od seba odlišujú či už veľkosťou, počtom obyvateľov, rozlohou, tradíciami, hospodárením a inými špecifikami.

V roku 2020 ovplyvnila celý svet pandémie ochorenia COVID-19 – koronavírusu, ktorá negatívne zasiahla do hospodárenia jednotlivých krajov. Táto situácia ovplyvnila okrem iného najmä oblasť zdravotníctva, sociálnej pomoci a školstva. Na danú situáciu reagovali ministerstvá ekonomickými opatreniami, ktorých cieľom bolo zmierniť ekonomické dopady pandémie a postupne obnoviť ekonomický rast. Jedným z opatrení bola zmena pravidiel používania návratných zdrojov financovania a prostriedkov rezervného fondu počas mimoriadnej situácie, ktorá mala trvať od 12. marca 2020 do 31. decembra 2020.

Cieľom diplomovej práce je analyzovať jednotlivé druhy výsledkov hospodárenia vyšších územných celkov v čase koronakrízy, ich účtovné zobrazenie a zhodnotenie. Túto tému sme sa rozhodli spracovať, pretože problematika koronakrízy a jej dopadov je stále aktuálna a dotýka sa každého z nás.

V prvej časti je charakterizovaný rozpočet a rozpočtové hospodárenie vyšších územných celkov a s tým súvisiace druhy príjmov a výdavkov. Kapitola je zameraná aj na náklady a výnosy vyššieho územného celku a jeho účtovný výsledok hospodárenia. Druhá kapitola popisuje hlavný cieľ práce a s tým spojené čiastkové ciele, metodiku práce a jednotlivé metódy použité pri písaní práce. Obsah tretej kapitoly je venovaný jednotlivým vyšším územným celkom Slovenskej republiky, poskytuje ich stručnú, všeobecnú charakteristiku, údaje o ich príjmoch, výdavkoch a rozpočtovom výsledku hospodárenia. Následne poukazuje na účtovný výsledok hospodárenia a s tým súvisiace náklady a výnosy. Práca sa danou problematikou zaoberá v súvislosti s pandemiou ochorenia COVID-19 a poukazuje na dopad vzniknutej mimoriadnej situácie na hospodárenie krajov počas zvolených období – 2019, 2020 a 2021. Okrem roku 2020 a 2021, kedy koronakríza pretrvávala, sú v práci zobrazené aj údaje z roku 2019, aby bolo možné porovnať jednotlivé hodnoty a určiť dopad pandémie, ktorá sa začala v roku 2020. Komparáciu jednotlivých druhov výsledkov hospodárenia zobrazuje podkapitola 3.9. V závere je zobrazené celkové zhodnotenie dopadu koronakrízy na vyššie územné celky.

1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí

Vyššie územné celky Slovenskej republiky sú samosprávnymi krajmi – samostatné územné samosprávne a správne celky. V Slovenskej republike je zriadených 8 samosprávnych krajov, každý hospodári s vlastným majetkom, príjmami a chráni práva a záujmy svojich obyvateľov. (§ 1 zákona o samospráve vyšších územných celkov)

Významným nástrojom finančnej politiky vyšších územných celkov je rozpočet. Je súčasťou rozpočtu sektora verejnej správy, vyjadruje finančné vzťahy nielen v rámci vyššieho územného celku, ale aj medzi jednotlivými rozpočtami subjektov verejnej správy. Je to dokument, ktorý podáva informácie o tom, ako bude vyšší územný celok hospodáriť v príslušnom rozpočtovom roku. Uplatňuje sa v ňom rozpočtová klasifikácia. (§ 4 zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy)

1.1 Rozpočtové hospodárenie vyššieho územného celku

Rozpočet je základom finančného hospodárenia vyššieho územného celku – zabezpečuje jeho financovanie. Podrobnejšie informácie o rozpočte udávajú viaceré legislatívne normy, ako napríklad:

- zákon č. 302/2001 Z. z. o samospráve vyšších územných celkov v znení neskorších predpisov,
- zákon č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,
- zákon č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,
- ústavný zákon č. 493/2011 Z. z. o rozpočtovej zodpovednosti v znení neskorších predpisov,
- nariadenie vlády SR č. 668/2004 Z. z. o rozdeľovaní výnosu dane z príjmov územnej samosprávy v znení neskorších predpisov,
- zákon č. 564/2004 Z. z. o rozpočtovom určení výnosu dane z príjmov územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Rozpočtový proces je zložitý a časovo náročný a vyžaduje si vzájomné spolupôsobenie rôznych subjektov. V rámci územnej samosprávy ide o postup tvorby rozpočtu, jeho schválenie, rozpis na jednotlivé subjekty daného procesu, realizáciu a monitorovanie rozpočtu a jeho následné hodnotenie, zmeny a rozpočtové opatrenia, vysporiadanie

finančných vzťahov a na konci zostavenie a schválenie záverečného účtu. (Konečná Veverková, 2021)

1.1.1 Rozpočtový proces a zostavovanie rozpočtu

Proces tvorby rozpočtu má tri fázy:

1. tvorba východísk rozpočtu,
2. zostavenie návrhu rozpočtu,
3. predloženie návrhu na schválenie a jeho schválenie oprávneným orgánom.

Za najdôležitejší krok je považované zostavenie návrhu. V rámci tohto procesu sa vykonáva mnoho činností a súčasťou podkladov sú návrhy rozpočtov jednotlivých subjektov rozpočtového procesu, rozpočty organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti vyššieho územného celku a finančné vzťahy k právnickým a fyzickým osobám a obyvateľom. Výsledný návrh sa predkladá príslušným orgánom na schválenie. (Konečná Veverková, 2021)

Vyšší územný celok vychádza pri zostavovaní rozpočtu najmä z viacročného rozpočtu, z určeného podielu na výnosoch daní v správe štátu a zo schváleného rozpočtu verejnej správy. Pri zostavovaní je potrebné, aby bolo zabezpečené krytie všetkých existujúcich záväzkov.

Rozpočet tvoria bežné príjmy a výdavky, kapitálové príjmy a výdavky a finančné operácie. Bežný aj kapitálový rozpočet musí byť zostavený ako vyrovnaný alebo prebytkový. Prebytok je možné v oboch prípadoch použiť na úhradu návratných zdrojov financovania. V prípade bežného rozpočtu môže nastať situácia, že bude zostavený ako schodkový, ale to len v prípade, ak sú súčasťou výdavkov účelovo určené prostriedky poskytnuté zo štátneho rozpočtu, rozpočtu Európskej únie alebo podľa iného osobitného predpisu. Podobne je to aj v prípade kapitálového rozpočtu, ktorý ak by bol zostavený ako schodkový, musí existovať možnosť jeho krytia zostatkami finančných prostriedkov z minulých rokov, návratnými zdrojmi financovania alebo prebytkom bežného rozpočtu v príslušnom rozpočtovom roku. (§ 10 zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy)

Po schválení rozpočtu orgánom vyššieho územného celku musí byť vykonaný jeho rozpis na rozpočtové a príspevkové organizácie vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti. Počas rozpočtového roka sa monitoruje a hodnotí plnenie programov a je sledovaný vývoj hospodárenia podľa schváleného rozpočtu. Informácie o hospodárení sú tiež dôležité pre ministerstvo financií, ktoré na základe toho zostavuje potrebné výkazy. Potrebné informácie

o hospodárení, ktoré sú potrebné pre ministerstvo financií, podrobnejšie popisuje zákon o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy v § 12.

Môže nastať situácia, že orgán vyššieho územného celku neschváli do konca bežného roka rozpočet na nasledujúci rozpočtový rok. V takom prípade musí vyšší územný celok hospodáriť podľa rozpočtu predchádzajúceho rozpočtového roka – ide o takzvané rozpočtové provizorium. Počas tohto obdobia nesmú výdavky v každom mesiaci prekročiť 1/12 celkových výdavkov rozpočtu predchádzajúceho roka. Vyšší územný celok nesmie taktiež počas tohto obdobia poskytovať právnickým a fyzickým osobám (podnikateľom) dotácie na podporu všeobecne prospešných služieb, verejnoprospešných účelov, podnikania a zamestnanosti. Tieto dotácie vyššie územné celky poskytujú v oblasti športu, kultúry, školstva a mnohých iných. Aj v tomto prípade existujú výnimky, ak to ustanovuje osobitný predpis. (§ 11 zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy)

Obmedzenie súvisiace s poskytovaním dotácií však neplatí, ak vyšší územný celok poskytuje finančné prostriedky súkromným a cirkevným školám a školským zariadeniam. Ďalej sa obmedzenia súvisiace s výdavkami netýkajú tých výdavkov, ktoré sa uhrádzajú v súlade s termínmi splácania dohodnutými v predchádzajúcom roku a výdavky uskutočnené počas provizória na povinnú úhradu podľa osobitných predpisov. Patria sem výdavky na splácanie úrokov z prijatých úverov alebo pôžičiek a poplatkov súvisiacich s prijatými úvermi alebo pôžičkami, výdavky na plnenie zo zákona zvýšených daňových povinností a na platenie zo zákona zvýšených odvodov poistného do Sociálnej poisťovne a zdravotných poisťovní a výdavky uskutočnené z prostriedkov Európskej únie a štátneho rozpočtu, ktoré sú určené na financovanie spoločných programov Slovenska a Európskej únie, ktoré je potrebné uhradiť v súlade s termínmi splácania dohodnutými v predchádzajúcom rozpočtovom roku alebo podľa osobitných predpisov. (Macháčová, 2018)

1.1.2 Zostavenie záverečného účtu vyššieho územného celku

Vyšší územný celok musí po skončení rozpočtového roka spracovať záverečný účet. Ide o zavŕšenie rozpočtového procesu, kedy je potrebné súhrnne spracovať údaje o rozpočtovom hospodárení.

V procese zostavenia záverečného účtu má vyšší územný celok určité povinnosti, ako napríklad zostaviť účtovnú závierku a dať ju overiť audítorom. Audítor overuje, či je rozpočet zostavený ako vyrovnaný alebo prebytkový (bežný aj kapitálový rozpočet), či pri

zostavovaní rozpočtu dodržiavali ústavný zákon o rozpočtovej zodpovednosti (zostavenie rozpočtu najmenej na tri rozpočtové roky) a plnili si ostatné povinnosti. Ak audítor zistí porušenie zákonných povinností, musí o tom informovať Ministerstvo financií SR.

V rámci procesu je potrebné spracovať údaje o rozpočtovom hospodárení do záverečného účtu či vysporiadať svoje finančné vzťahy. Ide o finančné vzťahy k štátu (štátny rozpočet a fondy), k právnickým a fyzickým osobám (podnikateľom), ktoré pôsobia na území vyššieho územného celku, k zriadeným rozpočtovým a príspevkovým organizáciám a tiež k rozpočtom iných obcí a vyšších územných celkov. Dôležité je tiež prevedenie nevyčerpaných prostriedkov na osobitný účet, ktoré sa v nasledujúcich rokoch zaradia do rozpočtu ako príjmové finančné operácie. Ak nastane prebytok rozpočtu, musí zastupiteľstvo rozhodnúť o jeho použití, v prípade schodku musí potvrdiť spôsob jeho financovania. Záverečný účet musí byť prerokovaný najneskôr do šiestich mesiacov po uplynutí rozpočtového roka a musia byť prijaté opatrenia na nápravu prípadných nedostatkov.

Záverečný účet vyššieho územného celku musí obsahovať určité náležitosti. Konkrétne ide o údaje o plnení rozpočtu (schválený bežný a kapitálový rozpočet a finančné operácie a ich porovnanie so skutočnosťou), bilanciu aktív a pasív, prehľad o stave a vývoji dlhu, údaje o hospodárení príspevkových organizácií, prehľad o poskytnutých dotáciách, údaje o nákladoch a výnosoch podnikateľskej činnosti a hodnotenie plnenia programov.

Bilancia aktív a pasív zhodnocuje finančno-majetkovú pozíciu, pričom sa zameriava na stav a vývoj pohľadávok a záväzkov a najmä na tie, ktoré sú po lehote splatnosti. V tejto časti môžu byť tiež informácie o platobnej disciplíne – ako sa dodržiavala, či sa rešpektoval splátkový kalendár a akým spôsobom prebehlo vymáhanie pohľadávok.

Prehľad o stave a vývoji dlhu obsahuje okrem prehľadu aj analýzu budúceho vývoja stavu a splácania návratných zdrojov financovania. Dlh tvorí súhrn záväzkov vyplývajúcich zo splácania istín návratných zdrojov financovania a súhrn záväzkov z investičných dodávateľských úverov a ručiteľských záväzkov vyššieho územného celku.

Údaje o hospodárení príspevkových organizácií musí vyšší územný celok uvádzať len v prípade, ak má príspevkovú organizáciu zriadenú. Táto časť obsahuje informácie o nákladoch, výnosoch a výsledku hospodárenia, príjmoch, výdavkoch, stave majetku, záväzkov a pohľadávok.

V prípade, že prehľad o poskytnutých dotáciách nie je zverejnený iným spôsobom, musí ho vyšší územný celok uviesť v záverečnom účte. Je potrebné uviesť príjemcu dotácie, účel a jej výšku.

Vyšší územný celok môže vykonávať podnikateľskú činnosť a v tom prípade musí túto činnosť zhodnotiť v záverečnom účte. Hodnotenie plnenia programov uvádza vtedy, ak uplatňuje programové rozpočtovanie a zostavuje rozpočet v programovej štruktúre.

Všetky údaje k záverečnému účtu je možné získať z účtovnej závierky a ostatných účtovných a finančných výkazov. Podkladom na jeho spracovanie sú výsledky celoročného rozpočtového hospodárenia vyššieho územného celku a výsledky hospodárenia zriadených rozpočtových a príspevkových organizácií. Záverečný účet musí obsahovať aj informácie o závažných skutočnostiach a faktoroch, ktoré mali vplyv na tvorbu a čerpanie verejných prostriedkov v príslušnom rozpočtovom roku. (Konečná Veverková, 2021)

Vyšší územný celok má povinnosť sledovať vývoj dlhu a splátok návratných zdrojov financovania počas rozpočtového roka. Ak celková suma dlhu dosiahne 50 % skutočných bežných príjmov predchádzajúceho rozpočtového roka, ale bude menšia ako 58 %, predseda vyššieho územného celku musí do 15 dní odo dňa, kedy zistí túto skutočnosť, podať zastupiteľstvu túto informáciu spolu so zdôvodnením a návrhom opatrení na zníženie dlhu. Zastupiteľstvo po prerokovaní informácií oznámi tieto skutočnosti Ministerstvu financií SR. Ak celková suma dlhu presiahne 58 % skutočných bežných príjmov predchádzajúceho rozpočtového roka, ale nedosiahne 60 %, musí vyšší územný celok do konca rozpočtového roka zmeniť rozpočet tak, aby bola zabezpečená jeho vyrovnanosť. Na nasledujúci rozpočtový rok môže schváliť len vyrovnaný alebo prebytkový rozpočet, pričom schodkový rozpočet môže vzniknúť len z dôvodu použitia účelovo určených prostriedkov poskytnutých zo štátneho rozpočtu, rozpočtu Európskej únie alebo na základe iného predpisu, prípadne z dôvodu použitia peňažných fondov. (§ 17 zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy)

1.2 Rozpočet vyššieho územného celku

Rozpočet je strednodobý ekonomický nástroj finančnej politiky vyššieho územného celku. Zostavuje sa ako viacročný, ale v rovnakom rozsahu ako ročný rozpočet, pričom jeho základom je rozpočet na príslušný rozpočtový rok. Ten je záväzný a musí ho schváliť príslušný orgán – zastupiteľstvo vyššieho územného celku. Okrem toho musí obsahovať aj rozpočet na rok nasledujúci po príslušnom rozpočtovom roku a tiež rozpočet na ďalší rok nasledujúci po roku, na ktorý sa zostavuje rozpočet po príslušnom rozpočtovom roku. Tieto dva rozpočty už nie sú záväzné, len orientačné. Pre rozpočet na príslušný rozpočtový rok je dôležitý ukazovateľ výsledok hospodárenia predchádzajúceho rozpočtového roka. Vnútorne

sa rozpočet člení na bežný a kapitálový a finančné operácie. (§ 9 zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy)

Vyššie územné celky boli pôvodne financované priamo zo štátneho rozpočtu. Zmena nastala po fiškálnej decentralizácii, kedy sa dotácie zo štátneho rozpočtu do rozpočtu vyšších územných celkov (aj obcí) na výkon ich kompetencií nahradili daňovými príjmami – vyšší územný celok sa sám môže rozhodnúť, na čo ich použije.

Príjmy a výdavky rozpočtu vyššieho územného celku definuje zákon o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy. Zobrazujú ich nasledujúce dve tabuľky.

Tabuľka 1: Príjmy rozpočtu vyššieho územného celku

Príjmy rozpočtu
1. nedaňové príjmy z vlastníctva a z prevodu vlastníctva majetku vyššieho územného celku a z činnosti vyššieho územného celku a jeho rozpočtových organizácií podľa tohto alebo osobitného zákona
2. úroky a iné príjmy z finančných prostriedkov vyššieho územného celku
3. sankcie za porušenie finančnej disciplíny uložené vyšším územným celkom
4. dary a výnosy dobrovoľných zbierok v prospech vyššieho územného celku
5. podiely na iných daniach v správe štátu podľa osobitného predpisu
6. dotácie zo štátneho rozpočtu na úhradu nákladov preneseného výkonu štátnej správy v súlade so zákonom o štátnom rozpočte na príslušný rozpočtový rok a dotácie zo štátnych fondov
7. ďalšie dotácie zo štátneho rozpočtu v súlade so zákonom o štátnom rozpočte na príslušný rozpočtový rok
8. účelové dotácie z rozpočtu obce alebo z rozpočtu iného vyššieho územného celku na realizáciu zmlúv podľa osobitných predpisov
9. prostriedky z Európskej únie a iné prostriedky zo zahraničia poskytnuté na konkrétny účel
10. iné príjmy ustanovené osobitnými predpismi

Zdroj: vlastné spracovanie na základe zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy (2004)

Na plnenie svojich úloh môže použiť aj prostriedky peňažných fondov, prostriedky získané z rozdielu medzi výnosmi a nákladmi z podnikateľskej činnosti po zdanení a združené prostriedky. V nasledujúcej tabuľke sú zobrazené výdavky rozpočtu vyššieho územného celku.

Tabuľka 2: Výdavky rozpočtu vyššieho územného celku

Výdavky rozpočtu
1. výdavky na úhradu záväzkov vyššieho územného celku vyplývajúce z plnenia povinností ustanovených osobitnými predpismi
2. výdavky na výkon samosprávnych pôsobností vyššieho územného celku podľa osobitných predpisov a na činnosť rozpočtových organizácií a príspevkových organizácií zriadených vyšším územným celkom
3. výdavky na úhradu nákladov preneseného výkonu štátnej správy podľa osobitných predpisov
4. výdavky spojené so správou, s údržbou a so zhodnocovaním majetku vyššieho územného celku a majetku iných osôb, ktorý vyšší územný celok užíva na plnenie úloh podľa osobitných predpisov
5. výdavky na úhradu záväzkov vzniknutých zo spolupráce s iným vyšším územným celkom alebo s obcou, prípadne s ďalšími osobami na zabezpečenie úloh vyplývajúcich z pôsobnosti vyššieho územného celku vrátane záväzkov vzniknutých zo spoločnej činnosti
6. výdavky vyplývajúce z medzinárodnej spolupráce alebo z členstva v medzinárodnom združení
7. úroky z prijatých úverov, pôžičiek a návratných finančných výpomocí
8. výdavky súvisiace s emisiou cenných papierov vydaných vyšším územným celkom a výdavky na úhradu výnosov z nich
9. iné výdavky ustanovené osobitnými predpismi

Zdroj: vlastné spracovanie na základe zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy (2004)

1.2.1 Ekonomická klasifikácia rozpočtovej klasifikácie

Metodické usmernenie týkajúce sa ekonomickej klasifikácie vydalo Ministerstvo financií SR dňa 8. decembra 2004, pod číslom MF/010175/2004-42, ktoré bolo v priebehu rokov viac krát menené a doplnené. Jednotlivé príjmy a výdavky sú rozdelené do viacerých hlavných kategórií, pričom každá má vlastné číslo (napríklad Daňové príjmy – hlavná kategória 100). Podľa ekonomickej klasifikácie rozpočtovej klasifikácie sa príjmy delia na daňové, nedaňové a granty a transfery.

Daňové príjmy (100) sú tvorené jednotlivými druhmi daní, sankcií a poistného, konkrétne:

- 110 Dane z príjmov a kapitálového majetku,

- 120 Dane z majetku,
- 130 Dane za tovary a služby,
- 140 Dane z medzinárodného obchodu a transakcií,
- 150 Poistné,
- 160 Sankcie uložené v daňovom konaní a sankcie súvisiace s úhradami za služby verejnosti poskytované Rozhlasom a televíziou Slovenska,
- 170 Sankcie súvisiace so zdravotným poistením a sociálnym poistením.

Ďalšia hlavná kategória – nedaňové príjmy (200) je tvorená príjmami, ktoré vznikajú z vlastníctva majetku a z podnikania (okrem príjmov z predaja majetku, zo splácania hodnoty majetku alebo pôžičky). Pozostávajú z nasledujúcich kategórií:

- 210 Príjmy z podnikania a z vlastníctva majetku,
- 220 Administratívne poplatky a iné poplatky a platby,
- 230 Kapitálové príjmy,
- 240 Úroky z tuzemských úverov, pôžičiek a návratných finančných výpomocí, vkladov a ážio,
- 250 Úroky zo zahraničných úverov, pôžičiek, návratných finančných výpomocí a vkladov,
- 290 Iné nedaňové príjmy.

Granty a transfery (300) sú ďalšou hlavnou kategóriou v rámci ekonomickej klasifikácie. Granty sú dobrovoľné príspevky od darcov a sponzorov (bez získanej protihodnoty) a transfery predstavujú finančný/nefinančný vzťah v rámci verejnej správy, môže ísť napríklad o transfer zo štátneho rozpočtu príspevkovým organizáciám, verejným vysokým školám a podobne. Táto hlavná kategória obsahuje 4 ďalšie kategórie:

- 310 Tuzemské bežné granty a transfery,
- 320 Tuzemské kapitálové granty a transfery,
- 330 Zahraničné granty,
- 340 Zahraničné transfery.

Výdavky sa delia na bežné a kapitálové výdavky. Pod bežné výdavky (600) spadajú výdavky ako sú mzdy, platy, tovary a služby, rôzne dotácie, a iné. Podľa ekonomickej klasifikácie sú rozdelené nasledovne:

- 610 Mzdy, platy, služobné príjmy a ostatné osobné vyrovnania,
- 620 Poistné a príspevok do poisťovní,
- 630 Tovary a služby,
- 640 Bežné transfery,

- 650 Splácanie úrokov a ostatné platby súvisiace s úverom, pôžičkou, návratnou finančnou výpomocou a finančným prenájomom.

Kapitálové výdavky (700) sú výdavky súvisiace s obstaraním hmotného a nehmotného majetku a s tým súvisiacich výdavkov. Ide napríklad o obstaranie pozemkov, budov, stavieb, samostatných hnutelných vecí, pestovateľských celkov trvalých porastov, softvéru a iné. Do danej hlavnej kategórie patrí:

- 710 Obstarávanie kapitálových aktív,
- 720 Kapitálové transfery.

Okrem príjmov a výdavkov charakterizuje metodické usmernenie aj finančné operácie. Prostredníctvom finančných operácií sa vykonávajú prevody z peňažných fondov vyšších územných celkov a realizujú návratné zdroje financovania. Za finančnú operáciu je považovaná každá transakcia s finančnými aktívami a pasívami, preto nie je súčasťou príjmov a výdavkov rozpočtu. Finančné operácie sa delia na príjmové a výdavkové. (Metodické usmernenie MF SR, 2004)

Nasledujúca tabuľka zobrazuje rozdelenie finančných operácií podľa ekonomickej klasifikácie.

Tabuľka 3: Finančné operácie podľa ekonomickej klasifikácie

Príjmové operácie	Výdavkové operácie
400 Príjmy z transakcií s finančnými aktívami a finančnými pasívami	800 Výdavky z transakcií s finančnými aktívami a finančnými pasívami
410 Zo splátok tuzemských úverov a pôžičiek a návratných finančných výpomocí (len istín)	810 Úvery, pôžičky, návratné finančné výpomoci, účasť na majetku a ostatné výdavkové operácie
420 Zo splátok zahraničných úverov, pôžičiek a návratných finančných výpomocí (len istín)	820 Splácanie istín
430 Z predaja majetkových účastí	
440 Z predaja privatizovaného majetku Fondu národného majetku Slovenskej republiky a Slovenského pozemkového fondu	

450 Z ostatných finančných operácií	
500 Prijaté úvery, pôžičky a návratné finančné výpomoci	
510 Tuzemské úvery, pôžičky a návratné finančné výpomoci	
520 Zahraničné úvery, pôžičky a návratné finančné výpomoci	

Zdroj: vlastné spracovanie na základe Metodického usmernenia MF SR (2004)

1.2.2 Príjmy a výdavky bežného rozpočtu vyššieho územného celku

Bežné príjmy sa delia na vlastné a cudzie. Za vlastné príjmy sa považujú nedaňové príjmy z vlastníctva a prevodu vlastníctva majetku, výnosy z finančných prostriedkov, sankcie za porušenie finančnej disciplíny uložené vyšším územným celkom, dary a výnosy dobrovoľných zbierok vyššieho územného celku a podiely na iných daniach v správe štátu. O použití týchto príjmov rozhoduje vyšší územný celok samostatne. (§ 6 zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy)

Medzi cudzie príjmy patria dary, bežné granty a transfery – dotácie na úhradu nákladov preneseného výkonu štátnej správy, dotácie zo štátnych fondov, ďalšie dotácie zo štátneho rozpočtu a účelové dotácie na realizáciu zmlúv.

Najvýznamnejší druh príjmu vyšších územných celkov tvorí podielová daň v správe štátu. Sú to finančné prostriedky, ktoré im štát poskytuje na plnenie ich úloh a funkcií. Upravuje ju zákon o rozpočtovom určení výnosu dane z príjmov územnej samosprávy. Prostredníctvom nariadenia vlády Slovenskej republiky rozhoduje štát o jej výbere, poukázaní a pridelení. Na základe stanovených kritérií, ako sú napríklad rozloha alebo počet obyvateľov, sa výnos rozdeľuje medzi jednotlivé vyššie územné celky a obce. Následne sa môže vyšší územný celok sám rozhodnúť, na čo tento príjem použije.

Významným cudzím príjmom sú dotácie, ktoré sa poskytujú na presne stanovené účely a úlohy za vopred stanovených podmienok. Dotácie na úhradu nákladov preneseného výkonu štátnej správy poskytuje štát vyšším územným celkom na financovanie nákladov, ktoré vznikajú v rámci plnenia úloh štátnej správy prenesených na VÚC. Tieto prostriedky plynú zo štátneho rozpočtu a za ich prevedenie je zodpovedný správca štátneho rozpočtu.

Bežné výdavky slúžia na zabezpečenie činnosti územnej samosprávy vo všetkých oblastiach – na výkon samosprávnych pôsobností. Patria sem výdavky na činnosti súvisiace s riadnym hospodárením s majetkom vyššieho územného celku, výdavky na správu a údržbu miestnych komunikácií, obecných zariadení, výdavky na verejnoprospešné služby, vytváranie a udržiavanie zdravých podmienok a zdravého spôsobu života, výdavky na ochranu životného prostredia, zabezpečenie zdravotnej starostlivosti, vzdelávania, kultúry, verejného poriadku a sociálnu starostlivosť. Takisto sem patria aj výdavky na mzdy, platy, poistné a iné. Ak má vyšší územný celok zriadené rozpočtové a príspevkové organizácie, prípadne založené obchodné spoločnosti, patria medzi bežné výdavky aj výdavky na činnosť týchto organizácií – výdavky na konkrétne úlohy a akcie vo verejnom záujme, alebo na rozvoj svojho územia. Bližšie sú bežné výdavky charakterizované v ekonomickej klasifikácii rozpočtovej klasifikácie. (Konečná Veverková, 2021)

1.2.3 Príjmy a výdavky kapitálového rozpočtu vyššieho územného celku

Kapitálové príjmy z hľadiska zdrojov členíme na vlastné a cudzie. Kapitálové vlastné príjmy sú príjmy z prevodu vlastníctva majetku a združené investičné prostriedky. Cudzie príjmy sú získané príjmy, ako napríklad dary a kapitálové granty a transfery - prostriedky z Európskej únie a iné prostriedky zo zahraničia poskytnuté na konkrétny investičný účel, dotácie zo štátneho rozpočtu a zo štátnych fondov a účelové dotácie na realizáciu investičných zmlúv.

Kapitálové výdavky sú určené na financovanie investičných potrieb – najmä na rozvojové programy. V kapitálovom rozpočte sa účtujú investičné záväzky vyššieho územného celku, výdavky spojené so zhodnotením majetku, výdavky vzniknuté zo spolupráce s iným vyšším územným celkom a výdavky, ktoré vyplývajú z medzinárodnej spolupráce. Patria sem aj kapitálové transfery – sú to dotácie vlastným organizáciám, ktoré vyšší územný celok zriadil a založil, alebo dotácie iným právnickým osobám a jednotlivcom. Tieto dotácie im umožňujú zhodnotiť alebo nadobudnúť kapitálové aktíva. (Konečná Veverková, 2021)

1.2.4 Výsledok rozpočtového hospodárenia vyššieho územného celku

Vyšší územný celok zisťuje výsledok rozpočtového hospodárenia po zúčtovaní celkových príjmov a výdavkov ako výsledok súhrnnej bilancie. Môže to byť prebytok

(kladný rozdiel medzi príjmami a výdavkami) alebo schodok rozpočtu (záporný rozdiel medzi príjmami a výdavkami). (Konečná Veverková, 2017)

Pre potreby vykazovania výsledku hospodárenia vypracovalo Ministerstvo financií SR metodické usmernenie v jednotnej metodike platnej pre Európsku úniu. Podľa tohto usmernenia sa pre vyčíslenie schodku alebo prebytku do rozpočtu zahrnú v rámci príjmov daňové príjmy, nedaňové príjmy a granty a transfery. Do výdavkov sa zahrnú bežné a kapitálové výdavky. Ku schodku alebo prebytku sa pripočítajú položky časového rozlíšenia – zmena stavu vybraných záväzkov a pohľadávok, časové rozlíšenie daní a úrokov. Súčasťou výpočtu prebytku, resp. schodku nie sú finančné operácie. Zmena stavu záväzkov a pohľadávok vyjadruje súčet rozdielov vybraných položiek súvahy medzi netto stavom bežného účtovného obdobia a netto stavom bezprostredne predchádzajúceho obdobia. Nárast záväzkov vstupuje negatívne do výsledku hospodárenia – ak pripočítame ku schodku rozpočtu záväzkov, schodok sa zvýši, a ak ho pripočítame k prebytku, ten sa zníži. Pokles záväzkov vstupuje do výsledku hospodárenia pozitívne. Pohľadávky vstupujú pri raste do výsledku hospodárenia pozitívne, teda pri započítaní znižujú schodok a zvyšujú prebytok. Ich pokles vstupuje do výsledku hospodárenia negatívne, zvyšuje schodok a znižuje prebytok rozpočtu. Časové rozlíšenie daní a úrokov predstavuje rozdiel medzi akruálnym výnosom daní a úrokov a hotovostnou platbou v danom rozpočtovom roku. Akruálny výnos znamená výnos daní a splátky úrokov, ktoré sa vzťahujú k príslušnému roku. Hotovostná platba predstavuje výnos daní a splátky úrokov v príslušnom rozpočtovom roku (všetky realizované platby od 1.1. do 31.12. rozpočtového roka). (Konečná Veverková, 2021)

Ministerstvo financií vytvorilo aj tzv. „kalkulačku na výpočet výsledku hospodárenia v metodike ESA 2010.“ Zobrazuje ju nasledujúca tabuľka. Je dôležité, aby do prebytku alebo schodku nevstupovali príjmové finančné operácie a výdavkové finančné operácie. Položky sú zobrazené podľa ekonomickej klasifikácie.

Tabuľka 4: Kalkulačka na výpočet výsledku hospodárenia v metodike ESA 2010

Číslo riadku	Ukazovateľ (podľa ekonomickej klasifikácie)
1	Príjmy (100 + 200 + 300) a príjmové finančné operácie (400 + 500)
2	v tom: daňové príjmy (100)
3	nedaňové príjmy (200)
4	granty a transfery (300)
5	príjmové finančné operácie (400 + 500)

6	z toho: príjmy z transakcií s finančnými aktívami a finančnými pasívami (400)
7	prijaté úvery, pôžičky a návratné finančné výpomoci (500)
8	Výdavky (600 + 700) a výdavkové finančné operácie (800)
9	v tom: bežné výdavky (600)
10	kapitálové výdavky (700)
11	výdavkové finančné operácie (800)
12	Prebytok (+) schodok (-) = hotovostný (riadok 1 – riadok 8)
13	Prebytok (+) schodok (-) = po vylúčení príjmových a výdavkových finančných operácií (riadok 1 – riadok 5 – riadok 8 + riadok 11)
14	Zmena stavu vybraných pohľadávok
15	Zmena stavu vybraných záväzkov
16	Zahrnutie položiek časového rozlíšenia (riadok 14, 15)
17	Prebytok (+) schodok (-) v metodike ESA 2010 (riadok 13, 16)

Zdroj: MF SR (2014)

1.2.5 Zmeny pri zostavovaní rozpočtu počas koronakrízy

V roku 2020 sa na celom svete vyskytlo ochorenie COVID-19, v dôsledku čoho bola na Slovensku v marci vyhlásená mimoriadna situácia. Toto opatrenie ovplyvnilo okrem iného aj legislatívu v oblasti rozpočtového hospodárenia územnej samosprávy. Bol prijatý zákon č. 67/2020 Z. z. o niektorých mimoriadnych opatreniach vo finančnej oblasti v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19, ktorý ustanovuje opatrenia, ktorých cieľom je zmierniť negatívne dôsledky koronakrízy.

Opatrenia ovplyvnili zostavenie rozpočtu na roky 2021 – 2023. Vyššie územné celky mohli počas obdobia pandémie použiť na úhradu bežných výdavkov prostriedky rezervného fondu, kapitálové príjmy a návratné zdroje financovania, a to do 31.12.2021 na základe rozhodnutia zastupiteľstva. Rozpočet sa zostavuje ako prebytkový alebo vyrovnaný, ale v dôsledku týchto opatrení sa bežný rozpočet na rok 2021 mohol zostaviť ako schodkový. Výška schodku však nesmie byť vyššia ako suma nevyčerpaných prostriedkov, aj keby sa vo výdavkoch bežného rozpočtu rozpočtovalo použitie prostriedkov rezervného fondu, kapitálových príjmov alebo návratných zdrojov financovania. Tieto zdroje sú určené primárne na rozvoj vyššieho územného celku, preto ak nemá problém zostaviť prebytkový alebo vyrovnaný rozpočet, nemusí tieto pravidlá využívať.

V rozpočtovom roku, v ktorom začalo obdobie pandémie, mohol vyšší územný celok vykonávať zmeny rozpočtu, v dôsledku ktorých sa zvýši schodok aj po 31. auguste a táto zmena nebude porušením zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy.

Pandemická situácia mala vplyv aj na niektoré ustanovenia zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy. Ak vyšší územný celok hospodáril v rozpočtovom provizóriu počas pandémie, mohol uhrádzať výdavky bez toho, aby bol obmedzený mesačným limitom výdavkov schváleného rozpočtu predchádzajúceho rozpočtového roka. Tiež mohol poskytnúť dotácie právnickým a fyzickým osobám (podnikateľom) na podporu všeobecne prospešných služieb, na podporu podnikania a zamestnanosti, pričom musel dodržiavať aj platné všeobecne záväzné nariadenia. (Konečná Veverková, 2021)

1.3 Účtovný výsledok hospodárenia vyššieho územného celku

Výsledok hospodárenia je v účtovníctve charakterizovaný ako „ocenенý výsledný efekt činnosti účtovnej jednotky dosiahnutý v účtovnom období.“ (§ 2 zákona o účtovníctve). Výsledok hospodárenia sa môže zisťovať pred zdanením a po zdanení. Výsledok hospodárenia pred zdanením sa zistí ako rozdiel výnosov, ktoré sa účtujú na účtoch účtovej triedy 6 a nákladov účtovaných na účtoch v účtovej triede 5. Nepatrí sem však účet 591 – Splatná daň z príjmov a 595 – Dodatočne platená daň z príjmov.

Výsledok hospodárenia po zdanení – účtovný výsledok hospodárenia, sa zisťuje ako rozdiel výnosov účtovaných na účtoch účtovej triedy 6 a nákladov účtovaných na účtoch účtovej triedy 5. (opatrenie MF SR č. MF/16786/2007-31)

1.3.1 Účtovanie nákladov a výnosov vyšších územných celkov

Vyššie územné celky vychádzajú pri účtovaní z rámcovej účtovej osnovy pre rozpočtové organizácie, príspevkové organizácie, štátne fondy, obce a vyššie územné celky, ktorá je dostupná ako príloha opatrenia MF SR č. MF/16786/2007-31. Týmto opatrením sa vyššie územné celky riadili do konca roka 2022. Od 1. 1. 2023 sa menia postupy účtovania pre územnú samosprávu. Ministerstvo financií vydalo nový predpis – opatrenie MF SR zo dňa 12. 12. 2022 č. MF/014454/2022-36, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o postupoch účtovania a rámcovej účtovej osnove pre obce, vyššie územné celky a nimi zriadené rozpočtové organizácie a príspevkové organizácie. Postupy účtovania pre územnú samosprávu sa tak oddelili od postupov štátnej správy.

Náklady sa účtujú v účtovej triede 5 narastajúcim spôsobom od začiatku účtovného obdobia. Tabuľka 5 zobrazuje špecifické účty nákladov vyšších územných celkov.

Tabuľka 5: Špecifické ÚS nákladov vyšších územných celkov

5 – Náklady
58 - Náklady na transfery a náklady z odvodov príjmov - náklady na transfery z rozpočtu obce alebo z rozpočtu vyššieho územného celku do rozpočtových organizácií a príspevkových organizácií zriadených obcou alebo vyšším územným celkom (584), náklady na transfery z rozpočtu obce alebo z rozpočtu vyššieho územného celku ostatným subjektom verejnej správy (585), náklady na transfery z rozpočtu obce alebo z rozpočtu vyššieho územného celku subjektom mimo verejnej správy (586), náklady na ostatné transfery (587), náklady z odvodu príjmov (588), náklady z budúceho odvodu príjmov (589)
59 - Dane z príjmov - splatná daň z príjmov (591), dodatočne platená daň z príjmov (595)

Zdroj: vlastné spracovanie na základe opatrenia MF SR (2022)

Špecifickou účtovou skupinou, ktorú využívajú vyššie územné celky, je účtová skupina 58 - Náklady na transfery a náklady z odvodov príjmov. Účet 584 – Náklady na transfery z rozpočtu obce alebo z rozpočtu vyššieho územného celku do rozpočtových organizácií a príspevkových organizácií zriadených obcou alebo vyšším územným celkom využíva vyšší územný celok pri účtovaní transferov, ktoré poskytuje svojim rozpočtovým a príspevkovým organizáciám. Takýto transfer účtuje na ľarchu daného účtu. Ak bežný alebo kapitálový transfer poskytuje ostatným subjektom verejnej správy alebo subjektom mimo verejnej správy, nie svojim zriadeným organizáciám, účtuje tento náklad na ľarchu účtu 585 alebo 586. Na ľarchu účtu 587 – Náklady na ostatné transfery, účtuje ostatné transfery, ktoré bližšie špecifikuje opatrenie č. MF/014454/2022-36.

Účtová skupina 59 - Dane z príjmov má dva účty, ktoré významne ovplyvňujú výsledok hospodárenia VÚC. Na účte 591 - Splatná daň z príjmov účtuje účtovná jednotka povinnosť odvieť daň do štátneho rozpočtu a tak znižuje výsledok hospodárenia. Účet 595 - Dodatočne platená daň z príjmov sa využíva pri účtovaní dodatočného vyrubenia dane z príjmov za predchádzajúce roky, ale aj nevýznamného nároku na vrátenie dane z príjmov za predchádzajúce roky.

Výnosy sa účtujú v účtovej triede 6, a to narastajúcim spôsobom od začiatku účtovného obdobia. Jednotlivé špecifické účty zobrazuje nasledujúca tabuľka.

Tabuľka 6: Špecifické ÚS výnosov vyšších územných celkov

6 – Výnosy
63 - Daňové a colné výnosy a výnosy z poplatkov - daňové výnosy samosprávy (632), výnosy z poplatkov (633)
69 - Výnosy z transferov a rozpočtových príjmov v obciach, vyšších územných celkoch a v rozpočtových organizáciách a príspevkových organizáciách zriadených obcou alebo vyšším územným celkom - výnosy z bežných transferov z rozpočtu obce alebo z rozpočtu vyššieho územného celku v rozpočtových organizáciách a príspevkových organizáciách zriadených obcou alebo vyšším územným celkom (691), výnosy z kapitálových transferov z rozpočtu obce alebo z rozpočtu vyššieho územného celku v rozpočtových organizáciách a príspevkových organizáciách zriadených obcou alebo vyšším územným celkom (692), výnosy samosprávy z bežných transferov zo štátneho rozpočtu a od iných subjektov verejnej správy (693), výnosy samosprávy z kapitálových transferov zo štátneho rozpočtu a od iných subjektov verejnej správy (694), výnosy samosprávy z bežných transferov od Európskej únie (695), výnosy samosprávy z kapitálových transferov od Európskej únie (696), výnosy samosprávy z bežných transferov od ostatných subjektov mimo verejnej správy (697), výnosy samosprávy z kapitálových transferov od ostatných subjektov mimo verejnej správy (698), výnosy samosprávy z odvodu rozpočtových príjmov (699)

Zdroj: vlastné spracovanie na základe opatrenia MF SR (2022)

Účtová skupina 63 - Daňové a colné výnosy z poplatkov má 2 účty. Na účte 632 - Daňové výnosy samosprávy účtuje vyšší územný celok výnosy z daní, vo vecnej a časovej súvislosti s priznaním dane, a podiely na daniach v správe štátu. Účet 633 - Výnosy z poplatkov používa pri účtovaní svojich výnosov z poplatkov, vo vecnej a časovej súvislosti s vyrubením poplatkov.

Účty účtovej skupiny 69 - Výnosy z transferov a rozpočtových príjmov v obciach, vyšších územných celkoch a v rozpočtových organizáciách a príspevkových organizáciách zriadených obcou alebo vyšším územným celkom sa týkajú jednotlivých typov transferov. Transfery poskytnuté zo štátneho rozpočtu a od iných subjektov verejnej správy na bežné výdavky účtuje vyšší územný celok vo výške nákladov na účte 693 - Výnosy samosprávy z bežných transferov zo štátneho rozpočtu a od iných subjektov verejnej správy. Ak ide o transfer na kapitálové výdavky, účtuje výnos vo výške nákladov z majetku obstaraného z tohto kapitálového transferu na účte 694 – Výnosy samosprávy z kapitálových transferov zo štátneho rozpočtu a od iných subjektov verejnej správy. V prípade transferu určeného na bežné výdavky od Európskej únie používa na účtovanie (vo výške nákladov) účet 695 – Výnosy samosprávy z bežných transferov od Európskej únie. Transfer určený na kapitálové výdavky od Európskej únie účtuje vo výške nákladov z majetku obstaraného z tohto

kapitálového transferu na účte 696 – Výnosy samosprávy z kapitálových transferov od Európskej únie. Transfery na bežné a kapitálové výdavky od ostatných subjektov účtuje podľa typu transferu na účte 697 – Výnosy samosprávy z bežných transferov od ostatných subjektov mimo verejnej správy (vo výške nákladov) alebo 698 – Výnosy samosprávy z kapitálových transferov od ostatných subjektov mimo verejnej správy (vo výške nákladov z majetku obstaraného z tohto kapitálového transferu). Posledným účtom je účet 699 – Výnosy z odvodu rozpočtových príjmov, na ktorom vyšší územný celok účtuje, vo výške časovo rozlíšených výnosov, výnosy z predpísaných rozpočtových príjmov svojho rozpočtu. (opatrenie MF SR č. MF/014454/2022-36)

Medzi opatrením, ktoré VÚC využívali do roku 2022 (č. MF/16786/2007-31) a tým, ktorým sa musia riadiť od roku 2023 (č. MF/14522/2022-36), sú menšie rozdiely. Pozreli sme sa na špecifické účtové skupiny nákladov a výnosov. V rámci nákladov nastala zmena v ÚS 58 a v rámci výnosov v ÚS 63, a tiež bola vypustená ÚS 68 – Výnosy z transferov a rozpočtových príjmov v štátnych rozpočtových organizáciách a príspevkových organizáciách. Účtová osnova platná od roku 2023, ktorá je súčasťou opatrenia MF SR č. MF/14522/2022-36, už neobsahuje účty:

- 581 – Náklady na transfery zo štátneho rozpočtu do štátnych rozpočtových organizácií a príspevkových organizácií,
- 582 – Náklady na transfery zo štátneho rozpočtu ostatným subjektom verejnej správy,
- 583 – Náklady na transfery zo štátneho rozpočtu subjektom mimo verejnej správy,
- 631 – Daňové a colné výnosy štátu.

1.3.2 Účtovné zobrazenie výsledku hospodárenia vyššieho územného celku

Pri uzavretí účtovných kníh sa konečné stavy účtov nákladov a výnosov zaúčtujú na príslušnú stranu účtu 710 – Účet výsledku hospodárenia. Konečné stavy účtov účtovej triedy 5 – Náklady sa zaúčtujú na stranu Má dať a konečné stavy účtov účtovej triedy 6 – Výnosy sa zaúčtujú na stranu Dal. Výsledok hospodárenia – kladný alebo záporný, sa zaúčtuje na príslušné strany uzávierkových účtov. Účtovanie je zobrazené v nasledujúcej tabuľke:

Tabuľka 7: Účtovanie výsledku hospodárenia

Účtovný prípad	MD	D
Kladný výsledok hospodárenia	710	702
Záporný výsledok hospodárenia	702	710

Zdroj: Kovalčíková, Kordošová (2014)

Pri otvorení účtovných kníh sa účtuje výsledok hospodárenia bezprostredne predchádzajúceho účtovného obdobia na účet 431 – Výsledok hospodárenia a súvzťazne na účte 701 – Začiatkový účet súvahový.

Tabuľka 8: Účtovanie výsledku hospodárenia bezprostredne predchádzajúceho účtovného obdobia

Účtovný prípad	MD	D
Kladný výsledok hospodárenia za bezprostredne predchádzajúce účtovné obdobie	701	431
Záporný výsledok hospodárenia za bezprostredne predchádzajúce účtovné obdobie	431	701

Zdroj: Kovalčíková, Kordošová (2014)

Na účte 431 – Výsledok hospodárenia sa účtuje v priebehu účtovného obdobia rozdelenie účtovného kladného výsledku hospodárenia alebo usporiadanie účtovného záporného výsledku hospodárenia za bezprostredne predchádzajúce účtovné obdobie. Ak nie je výsledok hospodárenia usporiadaný, účtuje sa na účet 428 – Nevysporiadaný výsledok hospodárenia minulých rokov. (Kovalčíková, Kordošová, 2014)

2 Cieľ práce, metodika práce a metódy skúmania

Cieľom diplomovej práce je analyzovať jednotlivé druhy výsledkov hospodárenia vyšších územných celkov v čase koronakrízy, ich účtovné zobrazenie a zhodnotenie. Na dosiahnutie hlavného cieľa sú zvolené čiastkové ciele, ktorými sú:

- poskytnutie všeobecnej charakteristiky vyšších územných celkov,
- vymedzenie jednotlivých druhov príjmov, výdavkov a finančných operácií vyšších územných celkov počas rokov 2019, 2020 a 2021,
- analyzovanie výsledkov rozpočtového hospodárenia vyšších územných celkov,
- vymedzenie špecifických nákladov a výnosov vyšších územných celkov,
- analyzovanie účtovných výsledkov hospodárenia a ich účtovné zobrazenie,
- zobrazenie vplyvu koronakrízy na výsledky hospodárenia samosprávnych krajov Slovenskej republiky.

Práca vychádza zo stanoveného hlavného cieľa a čiastkových cieľov. Najskôr bolo potrebné preštudovať si literatúru, zozbierané podklady a materiály. Informácie k prvej časti sú čerpané z odbornej domácej literatúry v knižnej verzii, z elektronických článkov a iných internetových zdrojov. Zdrojom informácií sú aj zákony, opatrenia MF SR a metodické usmernenie MF SR, ktoré poskytujú najmä všeobecné informácie k danej problematike.

V aplikačnej časti sú bližšie identifikované samosprávne kraje Slovenskej republiky a ich výsledky hospodárenia. V úvode každej podkapitoly tretej časti sa nachádzajú všeobecné informácie o daných krajoch. Hlavnou oblasťou, ktorej je venovaná aplikačná časť, je hospodárenie vyšších územných celkov v čase koronakrízy a jej vplyv na jednotlivé druhy výsledkov hospodárenia. Je v nej analyzované hospodárenie vyšších územných celkov počas 3 rokov – 2019 (obdobie pred koronakrízou), 2020 (začiatok koronakrízy) a 2021 (pretrvávanie koronakrízy). Zameriava sa na výsledok rozpočtového hospodárenia a účtovný výsledok hospodárenia a poukazuje na osobitosti ich účtovného zobrazenia.

V práci sú využité viaceré metódy skúmania. Pracuje sa so štatistickými údajmi, ktoré sú čerpané zo záverečných účtov, výkazov ziskov a strát a výročných správ jednotlivých samosprávnych krajov. Jednou z metód, ktorá je aplikovaná v práci, je analýza. Táto metóda sa využíva v prípade, ak je potrebné vykonať rozbor predmetu skúmania na menšie, konkrétnejšie časti, čo znamená, že z veľkého množstva informácií sa vyberajú tie najpodstatnejšie a venuje sa im do hĺbky – v tomto prípade sú podrobené analýze všetky vyššie územné celky, pretože z jednotlivých dokumentov (záverečné účty, výročné správy)

sú v práci zobrazené len podstatné informácie (príjmy, výdavky, náklady a výnosy) a tie sú bližšie charakterizované. V rámci analýzy sú konkrétne číselné hodnoty príjmov a výdavkov prevzaté zo záverečných účtov, hodnoty nákladov a výnosov z výkazov ziskov a strát. Jednotlivé grafy a tabuľky sú vypracované pomocou metódy deskriptívnej štatistiky, pretože pri práci sa využívajú rôzne štatistiky a informácie z nich je potrebné mať spracované prehľadnejšie pomocou grafov a tabuliek. Ďalšou metódou je metóda komparácie. Táto metóda sa využíva pri porovnávaní jednotlivých údajov samosprávnych krajov Slovenskej republiky, keďže v práci sú zobrazené informácie týkajúce sa troch období – rokov 2019, 2020 a 2021. Metóda komparácie sa využíva v kapitole 3.9, kde sú porovnané jednotlivé druhy príjmov, výdavkov, nákladov a výnosov, výsledky rozpočtového hospodárenia a účtovné výsledky hospodárenia, a následne aj v závere pri celkovom zhodnotení.

Všetky použité metódy poskytujú prehľad o situácii v jednotlivých samosprávnych krajocho počas koronakrízy a pomáhajú identifikovať dopady koronakrízy. Na záver sa uvádza celkové zhodnotenie vplyvu koronakrízy na vyššie územné celky a ich výsledky rozpočtového hospodárenia a účtovné výsledky hospodárenia.

3 Výsledky práce a diskusia

Slovenská republika je členená na osem samosprávnych krajov, ktoré sa odlišujú rozlohou, počtom obyvateľov, prírodnými špecifikami a inými znakmi. Medzi samosprávne kraje patrí Bratislavský samosprávny kraj, Trnavský samosprávny kraj, Trenčiansky samosprávny kraj, Žilinský samosprávny kraj, Nitriansky samosprávny kraj, Banskobystrický samosprávny kraj, Prešovský samosprávny kraj a Košický samosprávny kraj. Aplikačnú časť sme rozdelili na jednotlivé podkapitoly, pričom každá z nich sa venuje vybranému samosprávnemu kraju.

V roku 2020 prepukla globálna pandémie koronavírusu, ktorá mala negatívne spoločenské a ekonomické dôsledky. Pre územnú samosprávu to bol najmä pokles výnosu podielovej dane, keďže veľa ľudí stratilo svoje zamestnanie a zvýšila sa miera nezamestnanosti, a okrem toho aj pokles vlastných daňových a nedaňových príjmov. Ministerstvá reagovali na túto situáciu ekonomickými opatreniami, ktorých cieľom bolo zmierniť ekonomické dopady pandémie a postupne obnoviť ekonomický rast. Ministerstvo financií prijalo nový zákon č. 67/2022 Z. z. o niektorých mimoriadnych opatreniach vo finančnej oblasti v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID – 19. Tento zákon zmenil pravidlá používania návratných zdrojov financovania a prostriedkov rezervného fondu počas mimoriadnej situácie, ktorá trvala od 12. marca 2020 do 31. decembra 2020. Vyššie územné celky museli zabezpečovať rôzne ochranné a dezinfekčné prostriedky, poskytovať sociálne služby ako napr. nocľahárne a denné centrá a uzatvoriť mnohé prevádzky, v dôsledku čoho sa im zvýšili náklady. (Konečná Veverková, 2020)

3.1 Analýza vplyvu koronakrízy na výsledky hospodárenia Bratislavského samosprávneho kraja

Bratislavský samosprávny kraj je svojou rozlohou 2052,60 km² najmenším krajom Slovenskej republiky. Nachádza sa v západnej a juhozápadnej časti štátu, čo má mnoho výhod, pretože leží na tzv. jantárovej ceste – historická križovatka obchodných ciest. Je medzinárodnou križovatkou pre nielen cestnú a železničnú dopravu, ale aj vodnú a leteckú. Na území kraja sa nachádza hlavné mesto Bratislava a ďalších 6 miest. Je rozdelený na 8 okresov – 5 z nich je súčasťou Bratislavy. Štruktúru kraja spolu tvorí 73 obcí. Čo sa týka ekonomiky, ide o najvýkonnejší región v rámci celého Slovenska. Výška priemernej nominálnej mesačnej mzdy je najvyššia v porovnaní s ostatnými kraji a pohybuje sa nad celoštátnou priemernou mesačnou mzdou. Ku koncu roka 2021 mal Bratislavský kraj

723 714 obyvateľov. (<https://bratislavskykraj.sk/spoznajte-kraj/zakladne-informacie-o-kraji/>)

3.1.1 Výsledok rozpočtového hospodárenia

Rozpočet BSK bol za sledované obdobia (2019, 2020, 2021) schválený ako vyrovnaný v príjmovej a výdavkovej časti, avšak v priebehu jednotlivých rokov sa realizovali zmeny. Celková úroveň príjmov v rokoch 2020 a 2019 sa od seba veľmi neodlišovala. V roku 2021 dosiahol BSK najvyššie celkové príjmy, ale aj celkové výdavky.

Tabuľka 9: Celkové príjmy a celkové výdavky BSK za sledované obdobia

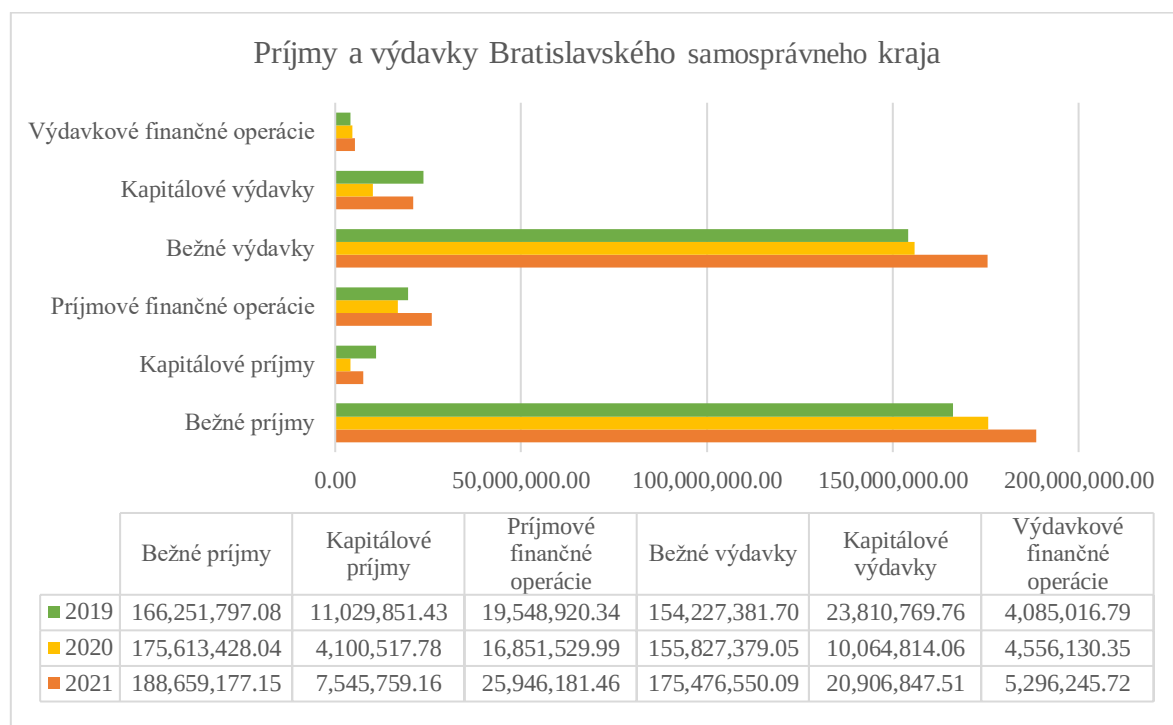
	2021	2020	2019
Celkové príjmy	222 151 117,77	196 565 475,8	196 830 568,85
Celkové výdavky	201 679 643,32	170 448 323,46	182 123 168,25

Zdroj: vlastné spracovanie na základe výročných správ BSK (2019, 2020, 2021)

Príjmy bez finančných operácií sa členia na daňové, nedaňové, granty a transfery. Z grafu č. 1 vidíme, že bežné príjmy medziročne rástli, čo ovplyvnili najmä poskytnuté transfery zo ŠR na úhradu nákladov preneseného výkonu štátnej správy v oblasti vzdelávania (2020, 2021), vyšší výnos z podielu dane z príjmov a prijaté platby zdravotných poisťovní na preplatenie výkonov zdravotníckeho personálu v MOM (2021). Vplyvom pandémie COVID-19 sa v roku 2020 daňové príjmy neznížili, dosahovali hodnotu 102 856 871,86 €, ktorá bola o trochu vyššia ako v roku 2019 (102 496 546,03 €). Výraznejšie zvýšenie nastalo v roku 2021, kedy dosiahli hodnotu 108 125 051,76 €. V prípade nedaňových bežných príjmov nastal v roku 2020 pokles o 1 628 582,83 € (2019: 9 293 262,89 €), do tejto skupiny patria príjmy z prenájmu majetku v zriaďovateľskej pôsobnosti kraja a iné. Na ich plnení sa najväčšou mierou podieľali RO. V roku 2021 (10 053 868,43 €) sa na ich plnení podieľali aj príjmy súvisiace s pandemiou – prijaté platby zo zdravotných poisťovní na preplatenie nákladov za poskytovanie zdravotnej starostlivosti v MOM (1 864 355 €) a prijaté refundácie výdavkov, ktoré súvisia s prevádzkou MOM (494 721,57 €). V prípade kapitálových príjmov došlo v roku 2020 k zníženiu hodnôt a následné v ďalšom roku k zvýšeniu hodnôt. Tvorené boli príjmami z predaja majetku a iných príjmov. Ovplyvnené boli aj bežné granty a transfery – ministerstvo práce poskytlo dotáciu sociálnym zariadeniam v zriaďovateľskej pôsobnosti BSK na mimoriadne odmeny ich zamestnancov za prácu v období 1. vlny pandémie (2020: 599 303 €) a ministerstvo zdravotníctva dotáciu na výdavky súvisiace s vakcináciou (2021: 1 092 388,68 €). V rámci kapitálových grantov

a transferov bola poskytnutá dotácia z ministerstva školstva Škole umeleckého priemyslu v Bratislave vo výške 7 500 € na účel nákupu termokamier v súvislosti s pandemiou (2020).

Graf č. 1: Rozdelenie príjmov a výdavkov BSK za sledované obdobia

Zdroj: vlastné spracovanie na základe záverečných účtov BSK (2019, 2020, 2021)

Z grafu č. 1 vidíme, že bežné výdavky sa medziročne zvyšovali. Najvyššie hodnoty dosahovali výdavky z kategórie mzdy, platby a služobné príjmy a bežné transfery, ktorých súčasťou boli aj výdavky súvisiace s pandemickou situáciou (dofinancovanie bežných výdavkov Polikliniky Karlová Ves v roku 2020 – približne 170 000 €). Kapitálové výdavky tvorila skupina obstarávanie kapitálových aktív a kapitálové transfery. Najvyšší podiel na ich čerpaní mali výdavky v rámci projektov – 47 % (2019), výdavky v oblasti dopravy, výstavby a viacúčelových projektov – 57,33 % (2020) a v oblasti komunikácie, dopravy, výstavby a viacúčelových projektov – 58,37 % (2021). V rámci programov boli v roku 2020 vyčlenené prostriedky vo výške 7 500 € na zakúpenie termokamier v súvislosti s koronakrízou pre Školu umeleckého priemyslu (Sklenárova) a v roku 2021 boli určité školy vybavené technickými prostriedkami na prenos online vzdelávania (2 621,64 €).

BSK dosiahol výsledok RH – prebytok, vo všetkých troch sledovaných obdobiach. Tento rozdiel je potrebné upraviť o nevyčerpané dotácie zo ŠR, zostatky finančných prostriedkov na samostatných účtoch zariadení v zriaďovateľskej pôsobnosti BSK, z projektov Európskej únie a o iné záväzky, a preto je konečný výsledok RH vo výške 11 049 055,75 € (2019), 21 834 511,77 € (2020) a 16 191 023,05 € (2021). Tieto finančné

prostriedky boli zdrojom peňažných fondov BSK, a preto boli prevedené na účet rezervného fondu.

3.1.2 Účtovný výsledok hospodárenia

Tabuľka 10 zobrazuje jednotlivé druhy nákladov BSK počas daných rokov.

Tabuľka 10: Náklady BSK za sledované obdobia a ich percentuálne zmeny

	2021	+/- %	2020	+/- %	2019
Spotrebované nákupy	612 015,67	+ 10	554 650,95	+ 39	397 954,72
Služby	9 337 035,30	- 0,3	9 368 031,86	- 14	10 939 578,24
Osobné náklady	12 505 540,93	+ 25	10 036 269,68	+ 2	9 825 608,19
Dane a poplatky	417 789,77	+ 0,4	415 945,73	+ 55	258 529,70
Ostatné náklady na prevádzkovú činnosť	3 259 313,16	+ 88	1 729 785,72	+ 17	1 476 786,42
Odpisy, rezervy a opravné položky z prevádzkovej činnosti a finančnej činnosti a zúčtovanie časového rozlíšenia	4 168 833,50	- 31	6 019 697,69	+ 88	3 205 592,54
Finančné náklady	339 541,73	+ 48	229 886,11	- 14	268 092,43
Náklady na transfery a náklady z odvodu príjmov	89 114 919,85	+ 17	76 418 314,01	- 3	78 623 527,30
CELKOVÉ NÁKLADY	119 754 989,91	+ 14	104 772 581,75	- 0,2	104 995 669,54

Zdroj: vlastné spracovanie na základe výkazu ziskov a strát BSK (2020, 2021)

Významný nárast v roku 2020 vidíme v ÚS 50 – Spotrebované nákupy. V rámci tejto skupiny došlo k zvýšeniu konečného stavu účtu 501 – Spotreba materiálu o 174 033,64 €, kde patrí aj spotreba materiálu súvisiaceho s pandémiou. Nárast bol zaznamenaný v prípade daní a poplatkov až o 55 %, kde vzrástla najmä hodnota dane z nehnuteľnosti (532) a ostatných daní a poplatkov (538). Takmer o 90 % vzrástla hodnota ÚS 55, čo spôsobilo najmä zvýšenie rezerv (553 – Tvorba ostatných rezerv z prevádzkovej činnosti) a tvorba opravných položiek z prevádzkovej činnosti (558). V roku 2021 výrazne narástli ostatné náklady na prevádzkovú činnosť, výrazne sa zvýšila suma účtu 541 – Zostatková cena predaného DNM a DHM, z 378 149,51 € na 1 978 127,45 €. V rámci ÚS 56 – Finančné náklady sa zvýšila hodnota ostatných finančných nákladov (568) o 144 532,90 €, čo bolo spôsobené zvýšením poistenia majetku.

Významným účtom výnosov je účet 632 – Daňové výnosy samosprávy, ktorého hodnota sa aj napriek pretrvávajúcej pandémie neustále zvyšovala, pretože BSK dosahoval vysoké daňové príjmy (2019: 102 496 546,03 €, 2020: 102 856 871,86 €, 2021: 108 125 051,76 €). V roku 2020 významné narástli aj ostatné výnosy z prevádzkovej činnosti (ÚS 64) – došlo najmä k zvýšeniu hodnoty účtu 641 – Tržby z predaja DNM a DHM o 1 661 494,61 €. Vzrástli aj výnosy z transferov, najmä z bežných transferov zo ŠR a od iných subjektov verejnej správy (+ 3 095 395,33 €). Nárast v roku 2021 zaznamenal BSK v ÚS 60 – Tržby za vlastné výkony a tovar, ktorú tvorili len tržby z predaja služieb. Okrem toho sa zvýšili aj ostatné výnosy z prevádzkovej činnosti (ÚS 64), najmä účet 645 – Ostatné pokuty, penále a úroky z omeškania (+ 1 012 383,36 €), ďalej finančné výnosy (účet 662 – Úroky) a zúčtovanie ostatných rezerv z prevádzkovej činnosti (účet 653). Čo sa týka výnosov z transferov, najvyšší nárast zaznamenali výnosy samosprávy z bežných transferov zo ŠR od iných subjektov verejnej správy na účte 693 (+ 4 398 955,10 €).

Tabuľka 11: Výnosy BSK za sledované obdobia a ich percentuálne zmeny

	2021	+/- %	2020	+/- %	2019
Tržby za vlastné výkony a tovar	2 485 155,29	+ 3 079	78 178,39	- 15	92 487,71
Daňové a colné výnosy a výnosy z poplatkov	108 189 138,26	+ 5	102 914 080,86	+ 0,3	102 555 914,03
Ostatné výnosy z prevádzkovej činnosti	10 210 100,16	+ 245	2 961 533,23	+ 176	1 073 344,74
Zúčtovanie rezerv a opravných položiek z prevádzkovej činnosti a finančnej činnosti a zúčtovanie časového rozlíšenia	2 708 371,26	+ 616	378 134,65	- 47	708 312,71
Finančné výnosy	3 446,51	+ 87	1 846,55	+ 26	1 460,57
Výnosy z transferov a rozpočtových príjmov v obciach, VÚC a RO a PO zriadených obcou alebo VÚC	13 853 960,59	+ 47	9 409 438,22	+ 35	6 979 710,13
CELKOVÉ VÝNOSY	137 450 172,07	+ 19	115 743 211,90	+ 4	111 411 229,89

Zdroj: vlastné spracovanie na základe výkazu ziskov a strát BSK (2020, 2021)

Vyšší VH v rokoch 2020 a 2021 je spôsobený tým, že celkové výnosy sa zvýšili viac ako náklady. Splatná DzP (591) bola vo výške 1 143,21 € (2019), 1 236,64 € (2020)

a 1 221,12 € (2021). Po zdanení dosiahol BSK kladný VH: 6 414 417,14 € (2019), 10 969 393,51 € (2020) a 17 693 961,04 € (2021). Kladný VH účtuje VÚC:

- (MD) 710 – Účet výsledku hospodárenia / (D) 702 – Konečný účet súvahový

3.2 Analýza vplyvu koronakrízy na výsledky hospodárenia Trnavského samosprávneho kraja

Trnavský samosprávny kraj sa nachádza v západnej časti Slovenska s rozlohou 4146,70 km². Tvorí ho 7 okresov a 251 obcí, z ktorých 17 má štatút mesta. Cez kraj prechádzajú významné dopravné ťahy, zastúpenie tu má cestná, železničná aj vodná doprava. Počet obyvateľov ku koncu roka 2021 bol 566 008. Tento kraj patrí síce k najmenším krajom, ale v oblasti poľnohospodárstva je najproduktívnejším krajom Slovenska. (Výročná správa TTSK za rok 2021)

3.2.1 Výsledok rozpočtového hospodárenia

Rozpočet TTSK prešiel počas jednotlivých rokov mnohými zmenami. Nasledujúca tabuľka zobrazuje celkové príjmy a výdavky počas sledovaných rokov. Vidíme, že medziročne rástli nielen celkové príjmy, ale aj výdavky.

Tabuľka 12: Celkové príjmy a celkové výdavky TTSK za sledované obdobia

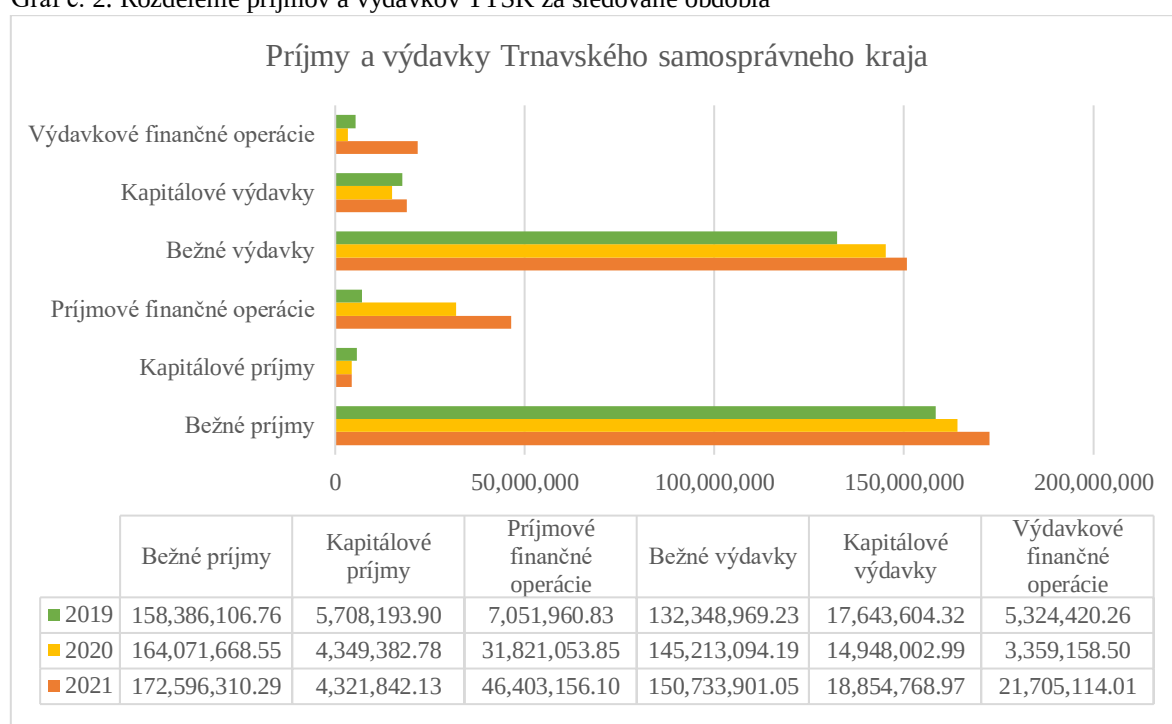
	2021	2020	2019
Celkové príjmy	223 321 308,52	200 242 105,18	171 146 261,49
Celkové výdavky	191 293 784,03	163 520 255,68	155 316 993,81

Zdroj: vlastné spracovanie na základe výročných správ TTSK (2019, 2020, 2021)

Pandémia mala negatívny dopad na viaceré položky príjmov, napriek tomu medziročne celkové príjmy narastali. Najväčší podiel (približne 50 %) na príjmoch mal podiel na výnose dane z príjmov, ktorý bol však v roku 2020 (100 176 500 €) nižší o 757 770 € v porovnaní s v predchádzajúcim rokom. V roku 2021 sa hodnota daňových príjmov zvýšila na 104 430 443 € a bola vyššia ako v roku 2019. Nedaňové bežné príjmy v roku 2020 boli tvorené okrem iného aj administratívnymi poplatkami (napr. za internáty), avšak školské zariadenia fungovali v obmedzenom režime v rámci protipandemických opatrení, čo spôsobilo nižšie plnenie týchto príjmov. V roku 2021 ovplyvnili tento druh príjmov prostriedky od ministerstva zdravotníctva, ktoré slúžili na zabezpečenie koordinácie očkovania proti koronavírusu (1 222 528 €) a na úhradu nákladov spojených s testovaním na koronavírus v MOM (88 894 €). Ďalšiu skupinu tvoria bežné granty a transfery. Ministerstvo práce poskytlo v roku 2020 a 2021 dotáciu na sociálnu pomoc súvisiacu s

pandémiou, konkrétne na prostriedky na vitamíny (2020: 55 480 €, 2021: 55 220 €), odmeny zamestnancov v prvej línii počas prvej a druhej vlny pandémie (2020: 741 892 €, 2021: 501 592 €), na podporu humanitárnej pomoci (2020: 12 700 €, 2021: 233 685 €) a na odmenu za prácu v karanténe (2021: 4 020 €). V rámci kapitálových príjmov nastalo v roku 2020 zníženie ich hodnoty, pretože pandémia ovplyvnila záujem investorov o majetok ponúkaný v obchodných verejných súťažiach. Kapitálové granty a transfery tvorili finančné prostriedky v oblasti vzdelávania, dopravy a kultúry. Najvyššiu výšku dosiahli v roku 2019 (5 663 383 €), v nasledujúcom roku sa znížili o 1 422 455 € a v roku 2021 dosahovali ešte nižšiu hodnotu, 3 582 834 €.

Graf č. 2: Rozdelenie príjmov a výdavkov TTSK za sledované obdobia

Zdroj: vlastné spracovanie na základe záverečných účtov TTSK (2019, 2020, 2021)

Najväčší podiel na čerpaní bežných výdavkov mala oblasť vzdelávania (40 – 43 %) a sociálnych služieb (18 – 20 %) počas všetkých sledovaných období. Za rok 2020 je potrebné spomenúť v rámci výdavkov na tovary a služby výdavky na ochranné pomôcky a dezinfekčné prostriedky vo výške približne 290 000 €. TTSK vynaložil prostriedky aj na projekt „Bojujeme s koronavírusom“, na ktorý čerpal dotáciu vo výške 437 674 €. V roku 2021 sa výdavky kraja spájali s vakcináciou proti ochoreniu COVID-19, išlo o zriadenie očkovacích centier a MOM (1 217 030 €). Z celkového rozpočtu kapitálových výdavkov na roky 2019 a 2020 tvorí približne 30 % rozpočet na EŠIF. Čerpanie však ovplyvnilo prerušenie prác a aktivít projektov z dôvodu pandémie. V roku 2021 mala najvyšší podiel na kapitálových výdavkoch oblasť komunikácie (49 %).

Výsledok RH predstavoval prebytok vo všetkých troch sledovaných obdobiach. Po potrebných úpravách bol konečný výsledok RH 11 403 177,92 € (2019), 18 693 291,42 € (2020) a 13 988 835,87 € (2021). Tieto prostriedky sa stali zdrojom pre tvorbu viacerých peňažných fondov.

3.2.2 Účtovný výsledok hospodárenia

Celkové náklady a celkové výnosy TTSK počas jednotlivých období zobrazujú nasledujúce dve tabuľky.

Tabuľka 13: Náklady TTSK za sledované obdobia a ich percentuálne zmeny

	2021	+/- %	2020	+/- %	2019
Spotrebované nákupy	1 136 107,31	+ 76	644 332,41	- 45	1 164 018,54
Služby	2 882 384,92	- 1	2 916 559,25	- 13	3 349 711,12
Osobné náklady	7 558 631,15	+ 8	7 018 689,68	+ 1	6 933 572,77
Dane a poplatky	49 991,53	+ 1	49 478,52	+ 26	39 223,69
Ostatné náklady na prevádzkovú činnosť	778 432,61	- 14	902 280,34	+ 78	506 498,09
Odpisy, rezervy a opravné položky z prevádzkovej činnosti a finančnej činnosti a zúčtovanie časového rozlíšenia	3 025 061,53	- 36	4 692 142,05	+ 6	4 409 784,53
Finančné náklady	961 949,18	- 8	1 047 106,51	- 14	1 212 109,24
Náklady na transfery a náklady z odvodu príjmov	90 305 246,12	+ 5	85 909 315,90	+ 12	76 403 772,76
CELKOVÉ NÁKLADY	106 697 804,35	+ 3	103 179 904,66	+ 10	94 018 690,74

Zdroj: vlastné spracovanie na základe výkazu ziskov a strát TTSK (2020, 2021)

Celková výška nákladov sa medziročne zvyšovala. V roku 2020 bol zaznamenaný nárast najmä na účte 548 – Ostatné náklady na prevádzkovú činnosť (okrem iného sa zvýšili členské príspevky o 163 367,30 €). Významná zmena súvisiaca s koronakrízou je na účte 587 – Náklady na ostatné transfery, kde prišlo k prevodu zásob ochranných pomôcok zo ŠHR organizáciám v zriaďovateľskej pôsobnosti kraja. Hodnota ÚS 50 – Spotrebované nákupy poklesla takmer o polovicu – znížila sa spotreba materiálu na účte 501. V roku 2021 však hodnotu účtu 501 narástla až o 76 %. V ÚS 55 poklesla hodnota účtov 551 – Odpisy DN a DHM (- 356 359,17 €) a 553 – Tvorba ostatných rezerv z prevádzkovej činnosti (- 1 310 771,35 €).

Tabuľka 14: Výnosy TTSK za sledované obdobia a ich percentuálne zmeny

	2021	+/- %	2020	+/- %	2019
Tržby za vlastné výkony a tovar	17 526,60	+ 56	11 202,81	- 25	14 937,06
Daňové a colné výnosy a výnosy z poplatkov	104 454 493,13	+ 4	100 203 060,04	- 1	100 961 765,20
Ostatné výnosy z prevádzkovej činnosti	1 625 750,51	+ 362	351 622,31	+ 12	312 812,19
Zúčtovanie rezerv a opravných položiek z prevádzkovej činnosti a finančnej činnosti a zúčtovanie časového rozlíšenia	1 476 422,30	- 47	2 765 648,74	- 2	2 828 372,00
Finančné výnosy	33 003,32	+ 552	5 061,00	- 99	985 547,70
Výnosy z transferov a rozpočtových príjmov v obciach, VÚC a v RO a PO zriadených obcou alebo VÚC	14 392 723,96	+ 14	12 665 199,67	+ 13	11 190 676,84
CELKOVÉ VÝNOSY	121 999 919,82	+ 5	116 001 794,57	- 0,3	116 294 110,99

Zdroj: vlastné spracovanie na základe výkazu ziskov a strát TTSK (2020, 2021)

Celkové výnosy sa v porovnaní s nákladmi v roku 2020 znížili. Významné zníženie výnosov sa týka účtu 632 – Daňové výnosy samosprávy, keďže daňové príjmy kraja sa v dôsledku pandémie znížili. Vysoký pokles (99 %) nastal v prípade ÚS 66 – Finančné výnosy. V roku 2019 túto ÚS tvorili úroky, kurzové zisky a ostatné finančné výnosy, konkrétne výnos z vkladu pri založení spoločnosti Trnavskej cestnej spoločnosti (rozdiel medzi účtovnou hodnotou nepeňažného vkladu TTSK do obchodnej spoločnosti a uznaným ocenením nepeňažného vkladu vo výške 983 378,15 €). V roku 2020 finančné výnosy tvoria len úroky a kurzové zisky. V roku 2021 nastalo zvýšenie výnosov v prípade ÚS 64 – Ostatné výnosy z prevádzkovej činnosti, kde sa zvýšili najmä účty 641 – Tržby z predaja DNM a DHM o 649 106,67 € (najvyššie tržby predstavovali pohľadávky z predaja nehnuteľností a budov) a 648 – Ostatné výnosy z prevádzkovej činnosti o 626 721,53 € (patrí sem majetok získaný bezodplatne, poistné plnenie, dobročiny, preplatky, nájomné). Rok 2021 priniesol zvýšenie daňových príjmov, preto sa zvýšila hodnota na účte 632. Nárast bol zaznamenaný aj v ÚS 66 – Finančné náklady (zvýšenie úrokov o 28 723,70 € a pokles kurzových ziskov o 781,38 €) a 60 – Tržby za vlastné výkony a tovar (išlo len o zvýšenie tržieb z predaja

služieb). Celkové náklady sa v roku 2020 zvýšili až o 10 %, čo spôsobilo výrazné zníženie VH. Splatná DzP (591) dosahovala výšku 202 075,26 € (2019) a 4 502,17 € (2021).

VH TTSK po zdanení daňou z príjmov bol vo výške 22 073 344,99 € (2019), 12 821 889,91 € (2020) a 15 297 613,30 € (2021). Kladný VH účtuje TTSK:

- (MD) 710 – Účet výsledku hospodárenia / (D) 702 – Konečný účet súvahový

3.3 Analýza vplyvu koronakrízy na výsledky hospodárenia Trenčianskeho samosprávneho kraja

Trenčiansky samosprávny kraj sa s rozlohou 4501,90 km² nachádza v severozápadnej časti štátu. Tvorí ho 9 okresov, 276 obcí, z toho 18 so štatútom mesta. Na území sa nachádzajú významné cestné a železničné dopravné trasy. Ku koncu roka 2021 mal tento kraj 574 243 obyvateľov. (Výročná správa TSK za rok 2021)

3.3.1 Výsledok rozpočtového hospodárenia

Rozpočet TSK bol na všetky sledované obdobia schválený ako vyrovnaný, v priebehu času však prišlo k určitým zmenám. Z tabuľky 15 vidíme, že v roku 2021 dosiahol najvyššie celkové príjmy aj výdavky.

Tabuľka 15: Celkové príjmy a celkové výdavky TSK za sledované obdobia

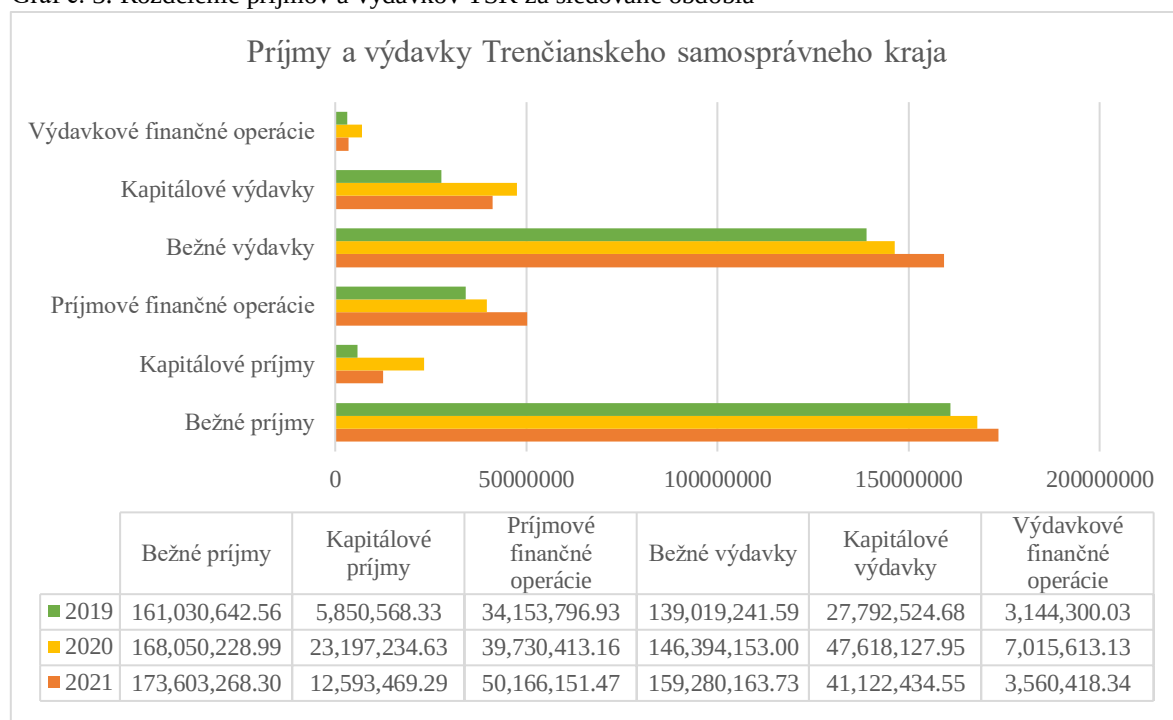
	2021	2020	2019
Celkové príjmy	236 362 889,06	230 977 876,78	201 035 007,82
Celkové výdavky	203 963 016,62	201 027 894,08	169 956 066,30

Zdroj: vlastné spracovanie na základe výročných správ TSK (2019, 2020, 2021)

TSK očakával na základe prognózy spomalenie rastu ekonomiky, preto počítal aj s nižšími daňovými príjmami. V oblasti daňových príjmov v roku 2020 prišlo v dôsledku pandémie k ich medziročnému poklesu o 1 065 865,21 € na sumu 100 104 005,57 €, preto nemali rozhodujúci podiel na zvýšení bežných príjmov ako v prípade minulých rokov. V roku 2021 prišlo k oživeniu ekonomiky, keďže druhá vlna pandémie priniesla menšie škody a tak sa objem výnosu dane z príjmov v danom roku zvýšil na 104 035 371,03 €. Pandémia ovplyvnila aj nedaňové bežné príjmy, ktoré sa tiež v roku 2020 znížili. V roku 2021 nenastali veľké zmeny. V prípade grantov a transferov nastalo zvýšenie hodnôt (2020) – spôsobili to finančné prostriedky zo ŠR na úhradu nákladov preneseného výkonu štátnej správy v oblasti vzdelávania (53 838 466 €), ale aj prijatá finančná podpora pre zamestnancov poskytovateľov sociálnych služieb za obdobie druhej vlny pandémie (560 268

€). Z grafu č. 3 vidíme, že kapitálové príjmy sa v roku 2020 zvýšili až o 17 346 666,30 €. Kapitálové nedaňové príjmy tvorili najmä príjmy z predaja kapitálových aktív, pozemkov, nehmotných aktív a iné (2020). V nasledujúcom roku sa však ich úroveň vrátila na nižšiu, predkrízovú úroveň. Granty a transfery výrazne narástli v roku 2020, dosiahli hodnotu 22 920 064,35 € a zvýšili sa tak o 18 179 724,61 €. Kapitálové granty a transfery boli tvorené najmä transfermi v rámci verejnej správy, prevažne finančnými prostriedkami zo ŠR. V roku 2021 prijal TSK finančné prostriedky od ministerstva zdravotníctva, aby zabezpečil úlohy týkajúce sa očkovania – zriadenie a prevádzkovanie očkovacích centier (34 274,32 €).

Graf č. 3: Rozdelenie príjmov a výdavkov TSK za sledované obdobia

Zdroj: vlastné spracovanie na základe záverečných účtov TSK (2019, 2020, 2021)

Celkové výdavky v roku 2020 mali v porovnaní s predchádzajúcim rokom vysokú hodnotu. Nárast bežných výdavkov bol ovplyvnený pandemiou, ktorá zasiahla v oboch rokoch najmä oblasť zdravotníctva, sociálneho zabezpečenia a dopravy. Určité finančné prostriedky v rámci bežných výdavkov boli vyhradené na obstaranie ochranných odevov, respirátorov a iných pomôcok (465 411,03 €). Zvýšenie výdavkov bolo spôsobené aj zriadením a prevádzkou MOM. V roku 2021 musel TSK zabezpečiť koordináciu očkovania (588 000 €), čo spôsobilo ďalšie výdavky v súvislosti s koronakrízou, okrem iného aj zvýšenie miezd. Najvyšší podiel na kapitálových výdavkoch v rokoch 2019 a 2020 mal oddiel dopravy (45 %) a vzdelávania (24%), v roku 2021 to bola doprava (29 %) a zdravotníctvo (30 %). Podľa TSK by bol objem čerpaných kapitálových výdavkov v roku 2020 oveľa vyšší, avšak mimoriadna situácia spôsobila rôzne obmedzenia (napríklad

obmedzujúce rozpočtové opatrenia, pozastavenie realizácie investičných zámerov a pod. V roku 2021 bol zaznamenaný pokles aj v oblasti projektov implementovaných v rámci EŠIF.

Zostatok finančných prostriedkov bol vo všetkých troch sledovaných obdobiach vyčíslený ako záporný rozdiel medzi príjmami a výdavkami – schodok, ktorý bolo potrebné ďalej upraviť. Výsledok RH po úpravách bol prebytok 25 026 100,37 € (2019), 17 579 304,22 € (2020) a 22 007 798,93 € (2021). Tieto prostriedky sa stali zdrojom rezervného a peňažného fondu.

3.3.2 Účtovný výsledok hospodárenia

Informácie o nákladoch a výnosoch sme získali z výkazu ziskov a strát TSK uvedeného v registri účtovných závierok.

Tabuľka 16: Náklady TSK za sledované obdobia a ich percentuálne zmeny

	2021	+/- %	2020	+/- %	2019
Spotrebované nákupy	638 286,55	+53	416 791,29	- 9	457 648,95
Služby	2 583 166,59	+ 7	2 420 107,91	- 18	2 935 365,58
Osobné náklady	5 625 251,98	+ 25	4 506 290,97	+ 10	4 100 416,90
Dane a poplatky	64 409,37	- 12	72 905,32	+ 33	54 880,26
Ostatné náklady na prevádzkovú činnosť	1 648 055,85	+ 67	988 241,87	- 68	3 053 650,62
Odpisy, rezervy a opravné položky z prevádzkovej činnosti a finančnej činnosti a zúčtovanie časového rozlíšenia	7 506 513,80	- 9	8 228 384,65	+ 27	6 474 767,05
Finančné náklady	745 318,26	- 6	792 882,14	- 6	847 303,02
Náklady na transfery a náklady z odvodu príjmov	100 920 101,36	+ 9	92 364 854,60	+ 7	86 090 717,74
CELKOVÉ NÁKLADY	119 731 103,76	+ 9	109 790 458,75	+ 6	104 014 750,12

Zdroj: vlastné spracovanie na základe výkazu ziskov a strát TSK (2020, 2021)

Dane a poplatky (ÚS 53) zaznamenala v roku 2020 nárast o 33 %, čo bolo spôsobené zvýšením hodnoty na účte 532 – Daň z nehnuteľnosti. Náklady ÚS 54 – Ostatné náklady na prevádzkovú činnosť poklesli o 2 065 408,75 € , pretože sa znížili hodnoty účtov 541 – Zostatková cena predaného DNM a DHM, a 546 – Odpis pohľadávky. Účet 587 – Náklady na ostatné transfery (2 140 796,66 €) využil vyšší územný celok na evidenciu nákladov

súvisiacich s pandémiou (ochranné pracovné pomôcky zdravotníckym a sociálnym zariadeniam TSK). Všetky druhy spomínaných nákladov vznikli aj v roku 2021. Výrazne sa zvýšila spotreba materiálu (501), ktorú ovplyvnili náklady týkajúce sa zabezpečenia protipandemických opatrení, ako spotreba ochranných a dezinfekčných prostriedkov. Zvýšenie nastalo aj v prípade osobných nákladov (ÚS 52), pretože narástol počet zamestnancov z dôvodu zabezpečenia implementácie neinvestičných projektov. V rámci ÚS 54 – Ostatné náklady na prevádzkovú činnosť sa zvýšila hodnota účtu 541 – Zostatková cena predaného DNM a DHM a 546 – Odpis pohľadávky.

Tabuľka 17: Výnosy TSK za sledované obdobia a ich percentuálne zmeny

	2021	+/- %	2020	+/- %	2019
Daňové a colné výnosy a výnosy z poplatkov	104 060 841,90	+ 4	100 124 212,68	- 1	101 201 671,75
Ostatné výnosy z prevádzkovej činnosti	3 556 085,33	+ 213	1 137 541,52	- 72	4 084 224,80
Zúčtovanie rezerv a opravných položiek z prevádzkovej a finančnej činnosti a zúčtovanie časového rozlíšenia	6 472 350,49	+ 24	5 235 660,72	- 11	5 899 044,33
Finančné výnosy	1 399,25	+ 115	650,61	- 66	1 888,25
Výnosy z transferov a rozpočtových príjmov v obciach, VÚC a v RO a PO zriadených obcou alebo VÚC	14 317 984,57	+ 18	12 102 315,71	+ 16	10 465 706,30
CELKOVÉ VÝNOSY	128 406 640,54	+ 8	118 600 381,24	- 3	121 652 535,43

Zdroj: vlastné spracovanie na základe výkazu ziskov a strát TSK (2020, 2021)

Výnosy TSK boli taktiež ovplyvnené pandémiou. Negatívny vývoj v roku 2020 je možné pozorovať v ÚS 64 – Ostatné výnosy z prevádzkovej činnosti, kde poklesli najmä tržby z predaja DNM a DHM (641), a tiež v ÚS 66 – Finančné výnosy, kde prišlo k poklesu úrokov (662). Významný nárast hodnoty eviduje TSK na účte 693 – Výnosy samosprávy z bežného transferu zo ŠR, kde bol zúčtovaný výdaj ochranných pomôcok, ktoré boli bezodplatne nadobudnuté od SŠHR a ministerstva práce, a to v roku 2020 aj 2021. V roku 2021 sa výrazne zvýšila hodnota ÚS 64, najmä výnosy na účte 641 – Tržby z predaja DNM a DHM, pretože TSK odpredal určitý majetok. Hodnota účtu 662 – Úroky sa zvýšila až o 115

%. V roku 2020 sa medziročne znížili výnosy a vzrástli náklady, preto sa VH podstatne znížil. Splatná DzP (591) dosahovala hodnotu 358,17 € (2019), 123,13 € (2020) a 265,37 € (2021).

VH po zdanení bol nasledovný: 17 637 427,14 € (2019), 8 809 799,36 € (2020), 8 675 271,41 € (2021). Kladný výsledok hospodárenia účtuje BSK:

- (MD) 710 – Účet výsledku hospodárenia / (D) 702 – Konečný účet súvahový

3.4 Analýza vplyvu koronakrízy na výsledky hospodárenia Žilinského samosprávneho kraja

Žilinský samosprávny kraj leží v severozápadnej časti štátu a svojou rozlohou 6809,50 km² je tretím najväčším krajom Slovenska. Tvorí ho 11 okresov a 315 obcí, z toho 19 miest. Počet obyvateľov ku koncu roka 2021 bol 691 136. Región poskytuje dostatok pracovných príležitostí, má rozvinutý priemysel a činnosť podnikov je orientovaná na odvetvia obchodu, odborných či technických činností a silnú pozíciu má aj stavebníctvo. Významné postavenie má automobilový priemysel, keďže sa tu nachádza firma KIA a jej dodávateľia. (Výročná správa ŽSK za rok 2021)

3.4.1 Výsledok rozpočtového hospodárenia

Rozpočet ŽSK bol schválený ako vyrovnaný pre všetky sledované obdobia, došlo však k jeho zmenám tak ako aj v prípade ostatných krajov. V roku 2020 sa celkové príjmy v porovnaní s predchádzajúcim rokom zvýšili, avšak nasledujúci rok došlo opäť k ich zníženiu.

Tabuľka 18: Celkové príjmy a celkové výdavky ŽSK za sledované obdobia

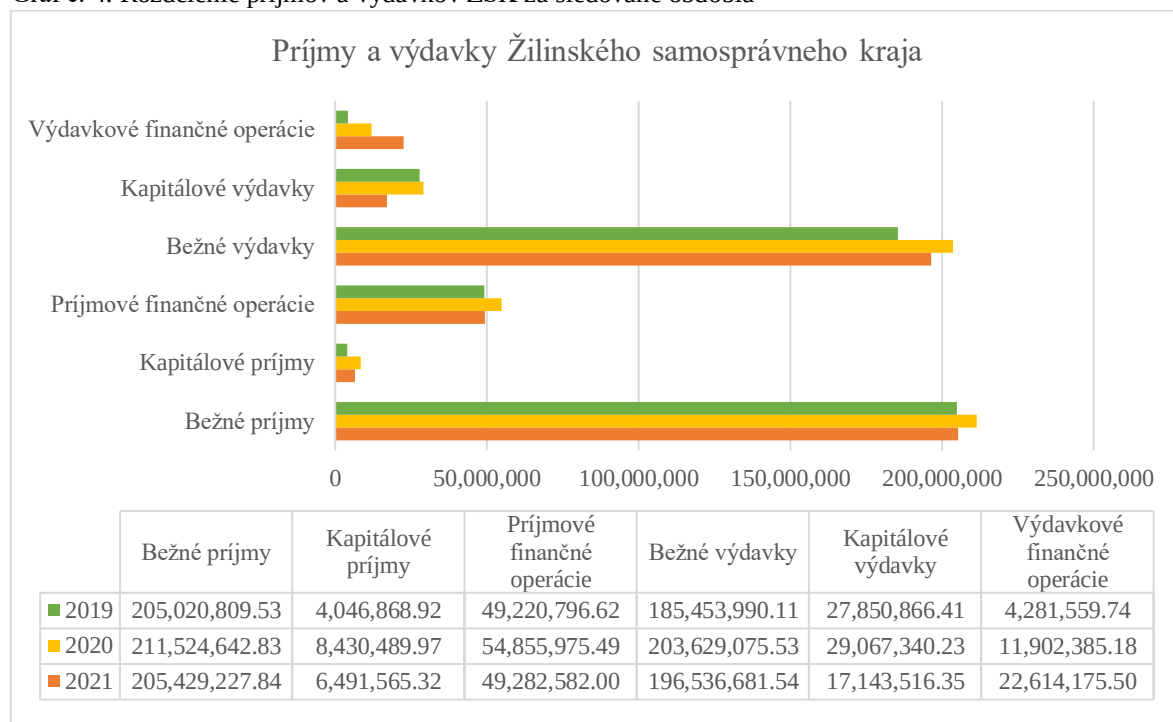
	2021	2020	2019
Celkové príjmy	261 203 375,16	274 811 108,29	258 288 475,07
Celkové výdavky	236 294 373,39	244 598 800,94	217 586 416,26

Zdroj: vlastné spracovanie na základe výročných správ ŽSK (2019, 2020, 2021)

Graf č. 4 zobrazuje výšku jednotlivých druhov príjmov. Daňové príjmy v roku 2020 dosahovali hodnotu 117 977 161 € a oproti predchádzajúcemu roku poklesli o 944 076 €. Tvorili takmer polovicu celkových príjmov, preto sú rozhodujúcim zdrojom financovania výdavkov ŽSK. V ďalšom roku prišlo k nárastu tohto druhu príjmov na 122 625 768 €. Nedaňové bežné príjmy vplyvom pandémie v roku 2020 poklesli takmer o polovicu (na 13 942 820 €) a výpadok sa prejavil najmä v oblasti vzdelávania (uzatvorenie školských

zariadení). Výrazný pokles o 10 245 970 € bol zaznamenaný aj v roku 2021, čo súviselo so zmenou formy hospodárenia všetkých zariadení sociálnych služieb, škôl a školských zariadení z RO na PO. ŽSK evidoval aj príjmy súvisiace s pandémiou, ktoré sa týkali prevádzky MOM a vakcinácie (1 286 844 €). Bežné granty a transfery (2020: 79 451 402 €) sa v roku 2020 zvýšili o 8 018 711 € v porovnaní s predchádzajúcim obdobím, a v roku 2021 dosahovali takmer rovnakú výšku. Obsahovali najmä finančné prostriedky poskytnuté z kapitoly ministerstva školstva na financovanie vzdelávania stredných škôl v každom zo sledovaných období. Kapitálové príjmy tvorili príjmy z predaja majetku, dotácie zo ŠR a finančné prostriedky zo štrukturálnych fondov. V kategórii kapitálových grantov a transferov sa na celkovej sume najviac podieľali eurofondy (2019: 2 184 356 €, 2020: 4 523 688 €, 2021: 2 718 534 €).

Graf č. 4: Rozdelenie príjmov a výdavkov ŽSK za sledované obdobia

Zdroj: vlastné spracovanie na základe záverečných účtov ŽSK (2019, 2020, 2021)

Celkové výdavky boli v najväčšej miere alokované na oblasť vzdelávania (40 – 45 %), sociálneho zabezpečenia (20 – 25 %) či dopravy (19 – 24 %). Úroveň bežných a kapitálových výdavkov sa v roku 2020 zvýšila a v ďalšom roku opäť znížila. Čerpanie bežných výdavkov v roku 2020 bolo ovplyvnené pandémiou, pretože ŽSK musel zakúpiť ochranné pomôcky ako sú respirátory, odevy, dezinfekčné prostriedky a iné (174 464 €). V roku 2021 vznikli výdavky na zabezpečenie prevádzky MOM a vakcinácie (1 018 411 €) a na mimoriadnu odmenu za prácu v období prvej vlny pandémie (1 535 816 €). Najvyšší podiel na čerpaní kapitálových výdavkov mala najmä oblasť vzdelávania, eurofondov

a zdravotníctva. V roku 2021 boli finančné prostriedky v oblasti zdravotníctva čerpané na zabezpečenie vakcinácie (11 201 €) – najmä vybavenie na uskladnenie vakcín (chladničky a iné prístroje).

Výsledok RH bol vo všetkých troch sledovaných obdobiach vyčíslený ako schodok. Tento výsledok však bolo potrebné upraviť a konečný výsledok RH bol prebytok vo výške 15 496 736,33 € (2019), 11 786 384,31 € (2020) a 16 538 630,57 € (2021). Prebytok za rok 2019 sa rozdelil do rezervného fondu a fondu udržateľnosti a za rok 2020 a 2021 len do rezervného fondu.

3.4.2 Účtovný výsledok hospodárenia

Vývoj nákladov a výnosov ŽSK zobrazuje tabuľka 19 a tabuľka 20.

Tabuľka 19: Náklady ŽSK za sledované obdobia a ich percentuálne zmeny

	2021	+/- %	2020	+/- %	2019
Spotrebované nákupy	683 994,69	+ 5	649 526,81	- 16	776 842,27
Služby	2 760 693,45	+ 28	2 158 180,67	- 30	3 076 750,23
Osobné náklady	8 148 861,42	+ 25	6 508 214,09	+ 5	6 209 928,21
Dane a poplatky	46 339,26	+ 18	39 177,02	- 8	42 689,55
Ostatné náklady na prevádzkovú činnosť	1 707 022,64	- 9	1 878 793,71	+ 80	1 044 955,63
Odpisy, rezervy a opravné položky z prevádzkovej činnosti a finančnej činnosti a zúčtovanie časového rozlíšenia	3 480 103,80	+ 1	3 435 484,85	+ 20	2 875 951,31
Finančné náklady	360 134,82	+ 1	356 216,15	- 20	445 836,67
Náklady na transfery a náklady z odvodu príjmov	121 814 804,02	- 6	129 126 488,91	+ 13	114 392 222,33
CELKOVÉ NÁKLADY	139 001 954,10	- 4	144 152 082,21	+ 12	128 865 176,20

Zdroj: vlastné spracovanie na základe výkazu ziskov a strát ŽSK (2020, 2021)

Najvyšší nárast v rámci nákladov zaznamenali v roku 2020 ostatné náklady na prevádzkovú činnosť (ÚS 54), v rámci ktorých sa zvýšila hodnota účtu 541 – Zostatková cena predaného DNM a DHM. Náklady na ostatné transfery (587) sa zvýšili o 3 371 610,09 € a predstavovali bezodplatne obstarané zásoby zo SŠHR prevedené iným subjektom. V ÚS 51 – Služby poklesli ostatné služby (518), čo spôsobilo zníženie nákladov na poradenskú činnosť, školenia a semináre, propagáciu, reklamu a na činnosť týkajúcu sa projektov.

V roku 2021 hodnota účtu 518 opäť vzrástla, čo bolo spôsobené nárastom nákladov na poradenskú činnosť, na upratovanie v centrách zdravotnej starostlivosti a na zabezpečenie vakcinácie a testovania. Nárast bol zaznamenaný aj na účtoch účtovej skupiny 52 – Osobné náklady o 1 640 647,33 €, čo súviselo so zabezpečením testovania a vakcináciou.

Tabuľka 20: Výnosy ŽSK za sledované obdobia a ich percentuálne zmeny

	2021	+/- %	2020	+/- %	2019
Tržby za vlastné výkony a tovar	921 101,86	+ 217	290 406,97	+ 3	282 876,25
Daňové a colné výnosy a výnosy z poplatkov	122 668 740,61	+ 4	118 011 339,86	- 1	118 953 032,05
Ostatné výnosy z prevádzkovej činnosti	3 352 134,27	+ 27	2 638 576,72	+ 157	1 027 317,58
Zúčtovanie rezerv a opravných položiek z prevádzkovej činnosti a finančnej činnosti a zúčtovanie časového rozlíšenia	2 638 221,99	+ 35	1 959 879,36	- 44	3 491 538,91
Finančné výnosy	52 459,79	+ 589	7 616,36	+ 43	5 338,15
Výnosy z transferov a rozpočtových príjmov v obciach, VÚC a v RO a PO zriadených obcou alebo VÚC	6 511 879,40	- 63	17 713 722,52	+ 20	14 717 301,96
CELKOVÉ VÝNOSY	136 144 537,92	- 3	140 621 541,79	+ 2	138 477 404,90

Zdroj: vlastné spracovanie na základe výkazu ziskov a strát ŽSK (2020, 2021)

Zvýšenie výnosov v roku 2020 spôsobili najmä ostatné výnosy z prevádzkovej činnosti (účtová skupina 64), pretože ŽSK nadobudol bezodplatne pozemky, preplatok od dopravcu Arriva a vratky príspevkov na financovanie projektov od organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti kraja. Takmer o polovicu vzrástli aj finančné výnosy (ÚS 66), čo bolo spôsobené zvýšením hodnoty účtu 662 – Úroky. Pokles o 44 % nastal v prípade zúčtovania rezerv a opravných položiek (ÚS 65), pretože boli rozpustené rezervy na predpokladanú výšku nedoplatku za poskytovanie výkonov vo verejnom záujme autobusovým dopravcom. V roku 2021 spôsobilo zvýšenie výnosov nárast tržieb z predaja služieb (602) – tento účet ovplyvnili tržby z vakcinácie a príjmy z testovania v MOM. Zvýšili sa aj ostatné výnosy z prevádzkovej činnosti (ÚS 64), ktoré ovplyvnili príjmy od obcí, firiem a ministerstva zdravotníctva, ako odplatu za vykonávanie vyšetrovaní v MOM na

prítomnosť koronavírusu. Zúčtovanie rezerv a opravných položiek (ÚS 65) ovplyvnilo zvýšenie účtu 653 – Zúčtovanie ostatných rezerv z prevádzkovej činnosti, pretože sa rozpúšťala tá istá rezerva ako v predchádzajúcom roku. Finančné výnosy (ÚS 66) výrazne vzrástli o 44 843,43 €. Veľký pokles o 11 201 843,12 € nastal v prípade ÚS 69, najmä na účte 699 - Výnosy samospráv z odvodu rozpočtových príjmov, pretože všetky RO sa transformovali na príspevkovú formu hospodárenia. Keďže celkové náklady v roku 2020 vzrástli až o 12 %, VH bol podstatne nižší. Splatná DzP bola vo výške 602,71 € (2019), 406,28 € (2020) a 405,81 € (2021).

VH po zdanení daňou z príjmov bol nasledovný: 9 611 625,99 € (2019), -3 530 946,70 € (2020) a -2 857 821,99 € (2021). Kladný VH účtuje ŽSK:

- (MD) 710 – Účet výsledku hospodárenia / (D) 702 – Konečný účet súvahový

Záporný VH záúčtuje opačným účtovným zápisom:

- (MD) 702 – Konečný účet súvahový / (D) 710 – Účet výsledku hospodárenia

3.5 Analýza vplyvu koronakrízy na výsledky hospodárenia Nitrianskeho samosprávneho kraja

Nitriansky samosprávny kraj je situovaný v juhozápadnej časti Slovenska. Má rozlohu 6343,70 km², člení sa na 7 okresov a má 354 obcí, 16 z nich má štatút mesta. Nachádza sa tu významná sieť plynovodu a ropovodu, tiež medzinárodné cestné ťahy. Počet obyvateľov ku koncu roka 2021 bol 673 547. Nachádza sa tu najväčšia výmera poľnohospodárskej pôdy na Slovensku, preto patrí k najväčším producentom poľnohospodárskych obilnín. (Výročná správa NSK za rok 2021)

3.5.1 Výsledok rozpočtového hospodárenia

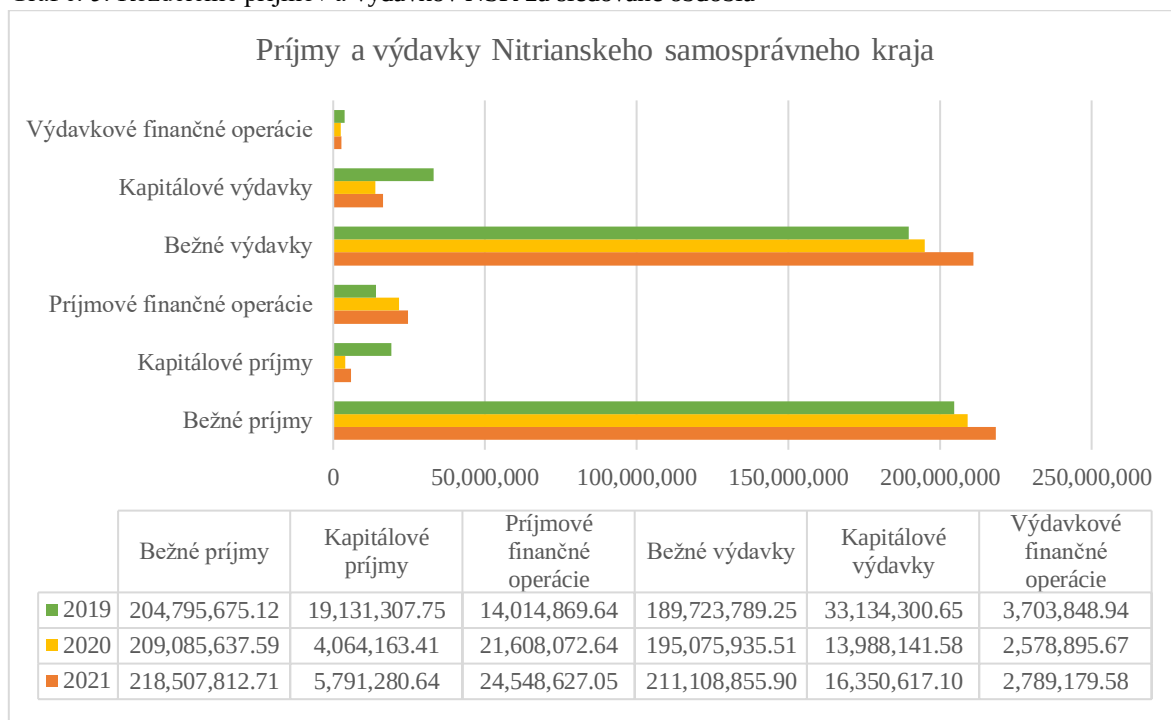
Rozpočet NSK bol schválený ako vyrovnaný vo všetkých sledovaných obdobiach, došlo však k jeho zmenám. Z tabuľky 21 vidíme, že najvyššie celkové príjmy za sledované obdobia dosiahol v roku 2021, v tom roku mu však vznikli aj najvyššie výdavky.

Tabuľka 21: Celkové príjmy a celkové výdavky NSK za sledované obdobia

	2021	2020	2019
Celkové príjmy	248 847 720,40	234 757 873,64	237 941 852,51
Celkové výdavky	230 248 652,58	211 642 972,76	226 561 938,84

Zdroj: vlastné spracovanie na základe výročných správ NSK (2019, 2020, 2021)

Graf č. 5: Rozdelenie príjmov a výdavkov NSK za sledované obdobia

Zdroj: vlastné spracovanie na základe záverečných účtov NSK (2019, 2020, 2021)

Bežné príjmy sa každý rok postupne zvyšovali. V roku 2020 tvorili daňové príjmy až 60 % bežných príjmov, avšak v porovnaní s rokom 2019 nastal ich mierny pokles – zo 127 243 776,15 € na 125 915 329,78 €. V ďalšom roku mali daňové príjmy stúpajúcu tendenciu (130 826 326,49 €). Na plnení nedaňových bežných príjmov sa v najvyššej miere podieľali zariadenia sociálnych služieb (príjmy od klientov domovov dôchodcov a domovov sociálnych služieb) vo všetkých sledovaných obdobiach (63 – 72 %). Bežné granty a transfery tvoril rozpočet grantov a transferov z oblasti zdravotníctva, kultúry, vzdelávania a sociálneho zabezpečenia. Ministerstvo práce poskytlo dotáciu zariadeniam sociálnych služieb, ktorá bola určená na odmeny pre zamestnancov v období prvej vlny pandémie a na vitamínové doplnky (2020: 1 597 837 €, 2021: 1 273 262 €). Rozpočet kapitálových príjmov tvorili príjmy z predaja kapitálových aktív, z predaja pozemkov, ďalšie príjmy a transfery v rámci verejnej správy zo štátneho rozpočtu, ktoré tvorili najvyššie percento z celkových kapitálových príjmov (v roku 2019 a 2021 približne 90 %, v roku 2020 približne 71 %).

Čerpanie bežných výdavkov (2020) bolo tiež ovplyvnené pandemickou situáciou – tak ako v prípade ostatných krajov, aj v NSK vznikli výdavky súvisiace s pandemiou, ako napríklad odmeny pre zamestnancov ZSS a vitamíny (1 576 449 €), odmeny pre zdravotníkov (2 127 €) a výdavky na nákup ochranných pomôcok (852 000 €). V období druhej vlny pandémie (2021) boli zamestnancom ZSS vyplatené odmeny vo výške 813 155 €. NSK vznikli aj výdavky súvisiace so zabezpečením očkovania vo výške 937 000 €. NSK

investoval najviac finančných prostriedkov – kapitálových výdavkov do nových stavieb, rekonštrukcií a modernizácií existujúcich stavieb a do stavebných úprav (2019: 30 354 045 €, 2020: 11 024 019 €, 2021: 8 754 043 €).

NSK dosiahol v jednotlivých obdobiach výsledok hospodárenia schodok. Po potrebných úpravách mal rozpočtový výsledok hospodárenia nasledujúce hodnoty: 10 462 712,17 € (2019), 20 979 120,47 € (2020) a 21 756 484,38 € (2021). Dosiahnutý prebytok sa stal zdrojom rezervného fondu.

3.5.2 Účtovný výsledok hospodárenia

Tabuľky 22 a 23 zobrazujú náklady a výnosy NSK za sledované obdobia.

Tabuľka 22: Náklady NSK za sledované obdobia a ich percentuálne zmeny

	2021	+/- %	2020	+/- %	2019
Spotrebované nákupy	1 063 258,79	+ 92	554 032,99	- 6	589 774,01
Služby	19 310 662,01	+ 3	18 688 836,94	- 16	22 323 523,56
Osobné náklady	9 575 789,95	+ 19	8 041 673,59	+ 1	7 980 570,61
Dane a poplatky	183 153,48	+ 1	180 617,47	+ 27	141 932,33
Ostatné náklady na prevádzkovú činnosť	1 907 938,82	+ 36	1 405 736,70	+ 130	611 112,53
Odpisy, rezervy a opravné položky z prevádzkovej činnosti a finančnej činnosti a zúčtovanie časového rozlíšenia	4 841 273,19	- 6	5 142 122,67	+ 15	4 482 486,72
Finančné náklady	168 136,87	- 24	220 205,53	- 27	302 913,55
Mimoriadne náklady	-	- 100	100,17	+ 100	-
Náklady na transfery a náklady z odvodu príjmov	112 035 483,56	+ 5	106 575 148,26	+ 6	100 268 362,94
CELKOVÉ NÁKLADY	149 085 696,67	+ 6	140 808 474,32	+ 3	136 700 676,25

Zdroj: vlastné spracovanie na základe výkazu ziskov a strát NSK (2020, 2021)

Nárast nákladov v roku 2020 bol zaznamenaný najmä na účte 548 – Ostatné náklady na prevádzkovú činnosť (ÚS 54), čo bolo spôsobené zaúčtovaním odpisu zmarených investícií vo výške 678 176,09 €. V ÚS 57 – Mimoriadne náklady bola zaúčtovaná suma 100,17 € na účte 572 – Škody (na tomto účte sa účtujú škody vzniknuté na majetku z mimoriadnych príčin). V roku 2021 však hodnota tohto účtu klesla o 100 %. Nárast o 509 225,80 € v roku 2021 bol zaznamenaný na účte 501 – Spotreba materiálu, čo súviselo so

spotrebou ochranných pomôcok v dôsledku pandémie. V rámci ostatných nákladov na prevádzkovú činnosť (ÚS 54) sa zvýšila hodnota účtu 545 – Zmluvné pokuty, penále a úroky z omeškania o 447 020,44 €, pretože Úrad pre verejné obstarávanie uložil pokutu za porušenie zákona o verejnom obstarávaní.

Tabuľka 23: Výnosy NSK za sledované obdobia a ich percentuálne zmeny

	2021	+/- %	2020	+/- %	2019
Daňové a colné výnosy a výnosy z poplatkov	130 850 492,49	+ 4	125 937 638,28	- 1	127 269 876,15
Ostatné výnosy z prevádzkovej činnosti	1 680 761,18	- 33	2 520 565,68	+ 52	1 659 781,91
Zúčtovanie rezerv a opravných položiek z prevádzkovej činnosti a finančnej činnosti a zúčtovanie časového rozlíšenia	750 248,57	- 12	856 046,06	- 10	955 933,38
Finančné výnosy	5 776,41	- 71	19 856,27	+ 184	6 995,81
Výnosy z transferov a rozpočtových príjmov v obciach, VÚC a v RO a PO zriadených obcou alebo VÚC	20 196 383,63	+ 8	18 702 800,75	+ 11	16 906 693,39
CELKOVÉ VÝNOSY	153 483 662,28	+ 4	148 036 907,04	+ 1	146 799 280,64

Zdroj: vlastné spracovanie na základe výkazu ziskov a strát NSK (2020, 2021)

Nárast výnosov v rokoch 2020 a 2021 bol spôsobený najmä zúčtovaním výnosov vo výške nákladov bezodplatne obstaraných ochranných pomôcok zo SŠHR. Tržby z predaja DHM a DNM (641) mali takisto veľký podiel na výnosoch, medziročne sa zvýšili o 1 048 990,65 €. Finančné výnosy (ÚS 66) vzrástli až o 184 %, najväčší nárast sa týkal účtu 668 – Ostatné finančné výnosy, ktorý dosiahol hodnotu 14 363 €. V roku 2021 však konečný stav tohto účtu dosiahol nulovú hodnotu. Výnosy samosprávy z bežných transferov zo ŠR a od iných subjektov verejnej správy (693) narástli najmä v roku 2021 v dôsledku refundácie finančných prostriedkov ministerstva zdravotníctva za prevádzkovanie očkovacích centier v kraji (+ 4 501 086,97 €). Celkové náklady sa zvyšovali viac ako celkové výnosy, preto klesal VH. Splatná DzP (591) dosahovala hodnoty 936,70 € (2019), 955,50 € (2020) a 1 075,38 € (2021).

NSK dosiahol VH po zdanení vo výške 10 097 667,69 € (2019), 7 227 477,22 € (2020) a 4 396 890,23 € (2021). Kladný výsledok hospodárenia účtuje NSK:

- (MD) 710 – Účet výsledku hospodárenia / (D) 702 – Konečný účet súvahový

3.6 Analýza vplyvu koronakrízy na výsledky hospodárenia Banskobystrického samosprávneho kraja

Najväčším krajom Slovenskej republiky je Banskobystrický samosprávny kraj. Má rozlohu 9 454,44 km² a je situovaný v južnej časti stredného Slovenska. Člení sa na 13 okresov, má 516 obcí, z toho 24 miest. Keďže členitosť a náročnosť terénu obmedzuje výstavbu dopravných komunikácií, nie sú tu veľmi rozvinuté jednotlivé druhy dopravy. Počet obyvateľov ku koncu roka 2021 bol 620 986. Na území kraja sa nachádza veľká plocha lesov, preto sa tento kraj vyznačuje ťažbou dreva a tiež nerastných surovín. (Výročná správa BBSK za rok 2021)

3.6.1 Výsledok rozpočtového hospodárenia

Rozpočty BBSK boli na jednotlivé roky schválené ako vyrovnané, počas tohto obdobia prešli rôznymi zmenami. Najvyššiu úroveň celkových príjmov dosiahol v roku 2020, najvyššiu úroveň celkových výdavkov v roku 2021. Presné hodnoty zobrazuje nasledujúca tabuľka.

Tabuľka 24: Celkové príjmy a celkové výdavky BBSK za sledované obdobia

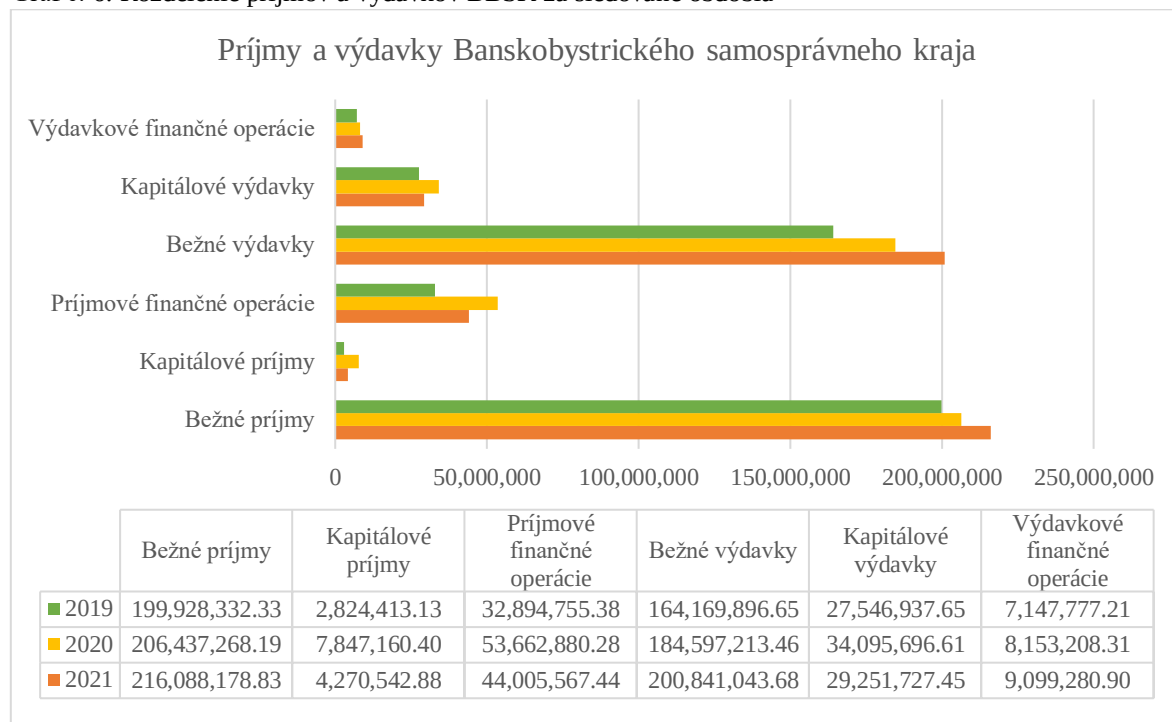
	2021	2020	2019
Celkové príjmy	264 364 289,15	267 947 308,87	235 647 500,84
Celkové výdavky	239 192 052,03	226 846 118,38	198 864 611,51

Zdroj: vlastné spracovanie na základe výročných správ BBSK (2019, 2020, 2021)

Plnenie príjmov bolo ovplyvnené pandémiou. Rozhodujúcim zdrojom príjmov boli daňové príjmy, ktoré ale v roku 2020 v porovnaní s predchádzajúcim rokom poklesli (2019: 131 672 976,02 €, 2020: 130 652 101,41 €). V ďalšom roku boli tieto príjmy napriek pretrvávajúcej pandémii vyššie, dosiahli hodnotu 136 048 210,13 €. Bežné nedaňové príjmy plynú najmä z poplatkov a platieb za poskytovanie služieb v školských jedálňach, zariadeniach sociálnych služieb a pod., preto sa v dôsledku určitých opatrení (ako dištančná výučba) ich hodnota v roku 2020 znížila, ale v roku 2021 došlo k ich zvýšeniu o 152 921,25 € na hodnotu 12 807 366,81 €. Bežné granty a transfery mali od roku 2019 stúpajúcu tendenciu (2019: 54 419 974 €, 2020: 63 130 721 €, 2021: 67 232 602 €) a boli ovplyvnené

koronakrízou najmä v roku 2021, kedy VÚC získal finančné prostriedky od ministerstva zdravotníctva na výdavky spojené so zriadením a prevádzkou veľkokapacitných a výjazdových očkovacích centier v objeme 2 024 129,47 €. Kapitálové príjmy tvorili predovšetkým príjmy z predaja majetku, z dotácií ŠR a najväčší podiel mali granty a transfery (2019: 2 564 999 €, 2020: 7 564 539 €, 2021: 3 582 452 €).

Graf č. 6: Rozdelenie príjmov a výdavkov BBSK za sledované obdobia

Zdroj: vlastné spracovanie na základe záverečných účtov BBSK (2019, 2020, 2021)

BBSK medziročne narástli bežné výdavky (2020) – najvyšší nárast bol vykázaný v kategórii bežných transferov a osobných výdavkov (mzdy a súvisiace odvody do poisťovní boli v sume 49 564 858 €). V roku 2020 boli v súvislosti s pandémiou vynaložené určité prostriedky na opatrenia s cieľom zmierniť šírenie koronavírusu, ako napríklad zriadenie karanténnych centier (32 284,20 €) a nákup dezinfekčného materiálu a ochranných pomôcok (365 610,48 €). V roku 2021 boli vynaložené výdavky na zriadenie vakcinačných centier (2 635 054,74 €) a opäť na nákup ochranných pomôcok (310 999,41 €). Čerpanie kapitálových výdavkov bolo najmä v oblasti vzdelávania (2019: 64 %, 2020: 62 %, 2021: 51 %).

Výsledok RH bol v roku 2019 vyčíslený ako prebytok a v rokoch 2020 a 2021 ako schodok. Tento výsledok však bolo potrebné upraviť a konečný výsledok RH bol nasledovný: 11 035 911,16 € (2019), - 4 408 481,48 € (2020) a - 9 734 049,42 € (2021).

3.6.2 Účtovný výsledok hospodárenia

Celkové náklady a výnosy zobrazujú nasledujúce tabuľky. Hodnoty nákladov a výnosov sa každým rokom zvyšovali.

Tabuľka 25: Náklady BBSK za sledované obdobia a ich percentuálne zmeny

	2021	+/- %	2020	+/- %	2019
Spotrebované nákupy	856 487,86	- 3	884 936,66	+ 122	399 040,48
Služby	22 838 494,43	+ 33	17 210 337,03	- 9	18 973 629,14
Osobné náklady	7 539 738,66	+ 36	5 561 193,94	+ 27	4 377 363,99
Dane a poplatky	140 140,90	+ 29	108 866,55	- 12	124 197,27
Ostatné náklady na prevádzkovú činnosť	1 341 389,08	+ 31	1 023 350,90	- 1	1 032 502,30
Odpisy, rezervy a opravné položky z prevádzkovej činnosti a finančnej činnosti a zúčtovanie časového rozlíšenia	44 776 654,52	+ 4	43 139 535,53	+ 14	37 926 014,17
Finančné náklady	287 116,60	- 20	359 229,14	- 22	461 289,23
Náklady na transfery a náklady z odvodu príjmov	77 754 875,60	+ 6	73 238 733,25	+ 7	68 419 046,43
CELKOVÉ NÁKLADY	155 534 897,65	+ 10	141 526 183,00	+ 8	131 713 083,01

Zdroj: vlastné spracovanie na základe výkazu ziskov a strát Banskobystrického kraja (2020, 2021)

Významný nárast je možné v roku 2020 pozorovať na účte 501 – Spotreba materiálu (+ 472 918,01 €), čo súvisí aj so zvýšenými nákladmi na protipandemické opatrenia (spotreba ochranných pomôcok). Nárast bol tiež pozorovaný na účte 521 – Mzdové náklady, keďže vzrástli hrubé mzdy a počet zamestnancov. Zvýšenie osobných nákladov nastalo aj v roku 2021 z rovnakých dôvodov, ako v predchádzajúcom období. Aj v prípade ostatných nákladov na prevádzkovú činnosť je možné pozorovať v roku 2021 zvýšenie, týka sa to najmä účtov 541 – Zostatková cena DNM a DHM, 546 – Odpis pohľadávky a 549 – Manká a škody.

V rámci výnosov nastalo v roku 2020 zvýšenie v prípade ÚS 65, ktoré bolo spôsobené rozpustením dlhodobej rezervy na súdne spory a iných nevyužitých rezerv (5 136 455,08 €). Stúpajúcu tendenciu v roku 2021 je možné vidieť na ÚS 66 – Finančné výnosy, kde sa okrem úrokov (662) navýšili najmä ostatné finančné výnosy (668) o sumu 376 096,42 €.

Tabuľka 26: Výnosy BBSK za sledované obdobia a ich percentuálne zmeny

	2021	+/- %	2020	+/- %	2019
Daňové a colné výnosy a výnosy z poplatkov	136 080 041,63	+ 4	130 683 525,41	- 1	131 719 449,02
Ostatné výnosy z prevádzkovej činnosti	1 494 965,05	+ 1	1 475 749,71	- 19	1 822 512,85
Zúčtovanie rezerv a opravných položiek z prevádzkovej činnosti a finančnej činnosti a zúčtovanie časového rozlíšenia	481 883,16	- 91	5 139 321,82	+ 380	1 070 363,78
Finančné výnosy	385 331,30	+ 4 761	7 927,19	+ 2	7 771,72
Výnosy z transferov a rozpočtových príjmov v obciach, VÚC a v RO a PO zriadených obcou alebo VÚC	17 268 658,01	+ 3	16 844 966,25	+ 11	15 153 720,09
CELKOVÉ VÝNOSY	155 710 879,15	+ 1	154 151 490,38	+ 3	149 773 817,46

Zdroj: vlastné spracovanie na základe výkazu ziskov a strát BBSK (2020, 2021)

Celkové náklady sa zvyšovali o viac percent ako výnosy, preto VH v jednotlivých obdobiach klesal. Splatná DzP (591) bola v hodnote 1 474,91 € (2019), 1 504,34 € (2020) a 80 733,09 € (2021), teda aj jej výška v roku 2021 prispela k zníženiu VH.

VH po zdanení bol nasledovný: 18 059 259,54 € (2019), 12 623 803,04 € (2020) a 95 248,41 € (2021). Kladný výsledok hospodárenia účtuje BBSK:

- (MD) 710 – Účet výsledku hospodárenia / (D) 702 – Konečný účet súvahový

3.7 Analýza vplyvu koronakrízy na výsledky hospodárenia Prešovského samosprávneho kraja

Na severovýchode Slovenska sa svojou rozlohou 8 973,70 km² rozprestiera Prešovský samosprávny kraj. Je druhým najväčším krajom, členený je na 13 okresov a má 665 obcí, z toho 23 miest. Počet obyvateľov ku koncu roka 2021 bol 807 657. V tomto kraji je menej pracovných príležitostí a priemerná mesačná mzda je na nízkej úrovni v porovnaní s ostatnými regiónmi, preto veľa ľudí odchádza za prácou do iných krajov, prípadne do

zahraničia. Podniky sú orientované na drevospracujúci, elektrotechnický či potravinársky priemysel. (Výročná správa PSK za rok 2021)

3.7.1 Výsledok rozpočtového hospodárenia

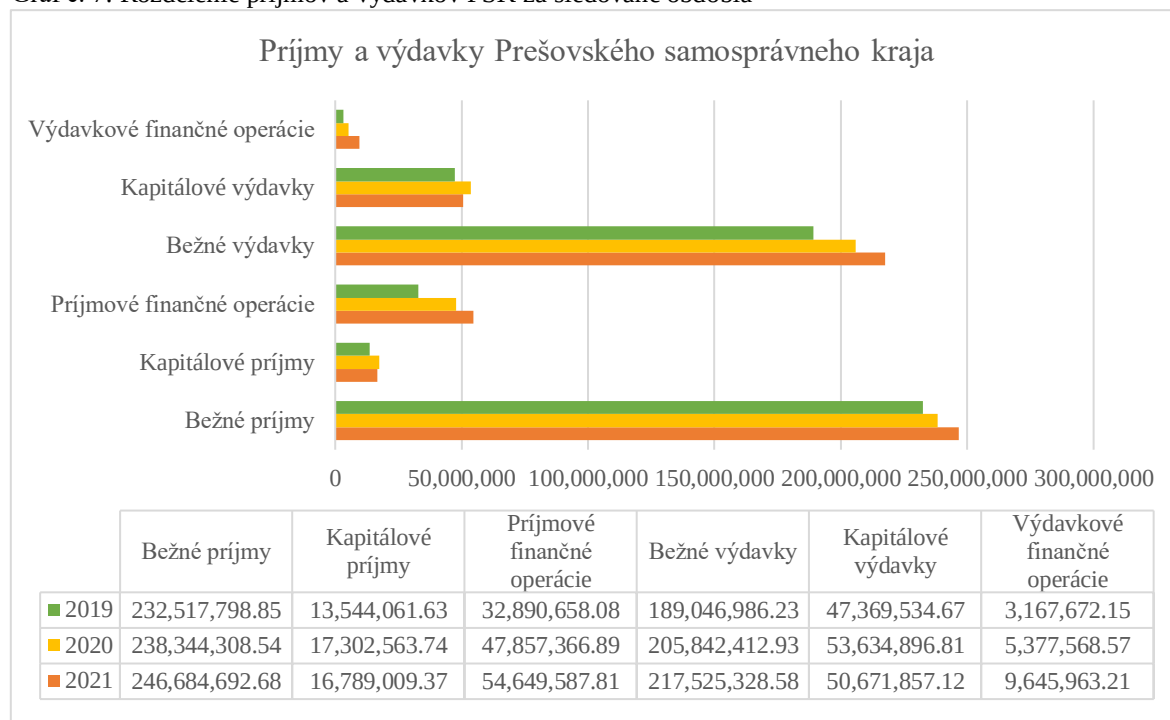
PSK mal na jednotlivé obdobia schválené rozpočty ako vyrovnané, avšak tak ako aj v iných prípadoch, aj tu nastali určité zmeny. Celkové príjmy dosiahol PSK najvyššie v roku 2021, tak ako aj v prípade výdavkov. Presné hodnoty zobrazuje nasledujúca tabuľka.

Tabuľka 27: Celkové príjmy a celkové výdavky PSK za sledované obdobia

	2021	2020	2019
Celkové príjmy	318 123 289,86	303 504 239,17	278 952 518,56
Celkové výdavky	277 843 148,91	264 854 878,31	239 584 193,05

Zdroj: vlastné spracovanie na základe výročných správ PSK (2019, 2020, 2021)

Graf č. 7: Rozdelenie príjmov a výdavkov PSK za sledované obdobia

Zdroj: vlastné spracovanie na základe záverečných účtov PSK (2019, 2020, 2021)

Hodnota daňových príjmov za rok 2020 v porovnaní s predchádzajúcim rokom poklesla (2019: 141 545 935 €, 2020: 140 698 106 €), ale za rok 2021 bol opäť zaznamenaný ich nárast (146 364 791 €). Pandémia spôsobila aj zníženie nedaňových bežných príjmov v roku 2020 (2019: 11 840 854€, 2020: 10 466 480 €, 2021: 10 741 494 €), pričom najväčší podiel mali príjmy z administratívnych a iných poplatkov a platieb (vo všetkých troch rokoch približne 80 %). V rámci grantov a transferov tvorili najväčšiu časť tejto skupiny transfery zo ŠR a rozpočtu EÚ za všetky sledované obdobia. Granty a transfery mali

približne 35 % podiel na celkových príjmoch v každom roku. Nedaňové kapitálové príjmy tvorili príjmy z predaja majetku kraju a nevyčerpané kapitálové dotácie (2019: 649 827 €, 2020: 630 739 €, 2021: 1 506 526 €). Kapitálové granty a transfery pozostávali z rôznych druhov dotácií – zo štátneho rozpočtu, z fondov EÚ a zo zahraničia v rámci grantov a projektov.

Najvyšší podiel na čerpaní bežných výdavkov mala oblasť vzdelávania (45 %). Bežné výdavky PSK v roku 2020 vzrástli a ich súčasťou boli aj výdavky, ktoré vznikli v súvislosti s pandémiou (3 417 824 €). Išlo o finančné prostriedky použité na zakúpenie ochranných pomôcok, odevov, teplomery, dezinfekciu, vitamínové doplnky a iné. Výdavky na zakúpenie týchto pomôcok mu vznikli aj v ďalšom roku (532 582 €) a okrem toho vynaložil v súvislosti s koronakrízou aj finančné prostriedky na zabezpečenie očkovacích centier a výjazdových očkovacích skupín (656 995 €). Kapitálové výdavky boli alokované v najväčšej miere na oblasť dopravy (približne 40 %) a projektov (približne 38 %).

Výsledok RH bol vo všetkých troch rokoch vyčíslený ako schodok. Po usporiadaní VH dosahoval konečný výsledok RH prebytok 35 537 548,78 € (2019), 30 899 597,42 € (2020) a 24 241 191,54 € (2021).

3.7.2 Účtovný výsledok hospodárenia

Tabuľka 28 zobrazuje jednotlivé náklady VÚC – vidíme, že najvyššie celkové náklady dosahoval v roku 2021. V tabuľke 29 sú zobrazené jednotlivé druhy výnosov.

Tabuľka 28: Náklady PSK za sledované obdobia a ich percentuálne zmeny

	2021	+/- %	2020	+/- %	2019
Spotrebované nákupy	750 405,04	+ 46	515 458,34	- 16	611 350,81
Služby	2 706 564,94	+ 32	2 051 618,86	- 8	2 232 846,50
Osobné náklady	9 399 320,67	+ 23	7 620 497,58	+ 14	6 677 603,71
Dane a poplatky	27 100,88	- 27	36 912,91	+ 93	19 149,40
Ostatné náklady na prevádzkovú činnosť	1 749 438,44	- 21	2 211 338,87	+ 31	1 688 737,12
Odpisy, rezervy a opravné položky z prevádzkovej činnosti a finančnej činnosti a zúčtovanie časového rozlíšenia	1 493 372,92	- 37	2 368 012,44	- 53	5 031 997,75
Finančné náklady	457 017,46	- 1	462 726,79	- 3	475 509,30

Náklady na transfery a náklady z odvodu príjmov	134 533 367,75	+ 8	124 892 230,70	+ 14	109 383 876,07
CELKOVÉ NÁKLADY	151 116 588,10	+ 8	140 158 796,49	+ 11	126 121 070,66

Zdroj: vlastné spracovanie na základe výkazu ziskov a strát Prešovského kraja (2020, 2021)

V rámci nákladov PSK je zvýšenie evidované v rámci ÚS 53 – Dane a poplatky, konkrétne účtu 532 – Daň z nehnuteľnosti. Okrem toho sa zvýšili aj hodnoty účtov ÚS 54 o 31 %, najmä účet 541 – Zostatková cena predaného DNM a DHM o 514 313,40 €. V roku 2021 sa takmer o polovicu zvýšila hodnota spotrebovaných nákupov (ÚS 50) – najmä účet 501 – Spotreba materiálu (okrem iného aj spotreba materiálu súvisiaceho s pandémiou). O 32 % sa zvýšila hodnota služieb (ÚS 51), najviac sa na tom podieľali ostatné služby (518), ktoré sa medziročne zvýšili o 679 600,94 €. Odpisy DNM a DHM (551) a tvorba ostatných rezerv z prevádzkovej činnosti (553) sa znížili v roku 2020 aj 2021.

Tabuľka 29: Výnosy PSK za sledované obdobia a ich percentuálne zmeny

	2021	+/- %	2020	+/- %	2019
Tržby za vlastné výkony a tovar	1 120,16	- 4	1 160,88	- 82	6 414,64
Daňové a colné výnosy a výnosy z poplatkov	146 446 529,45	+ 4	140 791 876,38	- 1	141 640 065,79
Ostatné výnosy z prevádzkovej činnosti	1 333 494,24	+ 26	1 058 373,15	+ 75	603 739,40
Zúčtovanie rezerv a opravných položiek z prevádzkovej činnosti a finančnej činnosti a zúčtovanie časového rozlíšenia	438 852,21	- 66	1 270 450,71	+ 304	314 534,02
Finančné výnosy	675,01	+ 1250	49,99	- 92	657,10
Výnosy z transferov a rozpočtových príjmov v obciach, VÚC a v RO a PO zriadených obcou alebo VÚC	14 096 029,33	+ 35	10 478 830,22	- 18	12 785 865,55
CELKOVÉ VÝNOSY	162 316 700,40	+ 6	153 600 741,33	- 1	155 351 276,50

Zdroj: vlastné spracovanie na základe výkazu ziskov a strát PSK (2020, 2021)

Tržby za vlastné výkony a tovar (ÚS 60) v roku 2020 poklesli o 82 % a boli tvorené len účtom 602 – Tržby z predaja služieb. Výrazný pokles nastal aj v prípade finančných

výnosov (ÚS 66), ktorú tvorili len úroky (662). Nárast bol zaznamenaný v prípade ÚS 65, ktorá bola tvorená len účtom 653 – Zúčtovanie ostatných rezerv z prevádzkovej činnosti (+ 910 424,49 €) a 658 – Zúčtovanie ostatných opravných položiek z prevádzkovej činnosti (+ 45 492,20 €). V nasledujúcom roku však prišlo k zníženiu týchto výnosov (ÚS 65). Finančné výnosy vzrástli o 625,02 € (účet 662). Celkové náklady sa zvyšovali v oveľa vyššej miere ako výnosy, preto VH klesá. Splatná DzP nebola evidovaná ani v jednom roku.

Dosiahnutý VH PSK bol v každom sledovanom období kladný VH a dosahoval hodnoty 29 230 205,84 € (2019), 13 441 944,84 € (2020) a 11 200 112,30 € (2021). Kladný VH účtuje PSK:

- (MD) 710 – Účet výsledku hospodárenia / (D) 702 – Konečný účet súvahový

3.8 Analýza vplyvu koronakrízy na výsledky hospodárenia Košického samosprávneho kraja

Košický samosprávny kraj sa nachádza na juhovýchode Slovenska a má rozlohu 6 754,50 km². Člení sa na 11 okresov, má 440 obcí, z toho štatút mesta má 17. Hlavným kultúrnym, hospodárskym, politickým a školským centrom je mesto Košice, ktoré predstavuje druhé najväčšie mesto na Slovensku. Významné je letisko v Košiciach a suchozemský prístav – prekladisko v Čiernej nad Tisou. Počet obyvateľov ku koncu roka 2021 bol 780 288. (Výročná správa KSK za rok 2021)

Údaje o rozpočtovom hospodárení neuvádzame zaokrúhlené na dve desatinné miesta ako v prípade ostatných krajov, pretože KSK uvádzal údaje o príjmoch a výdavkoch zaokrúhlené len na celé čísla.

3.8.1 Výsledok rozpočtového hospodárenia

Rozpočet KSK bol v každom roku schválený ako vyrovnaný. Počas jednotlivých období došlo k jeho zmenám. Z nasledujúcej tabuľky vidíme, že v roku 2020 sa celkové príjmy a výdavky medziročne zvýšili o vysoké hodnoty a k nárastu došlo aj v nasledujúcom roku, kedy narástli najmä hodnoty výdavkov.

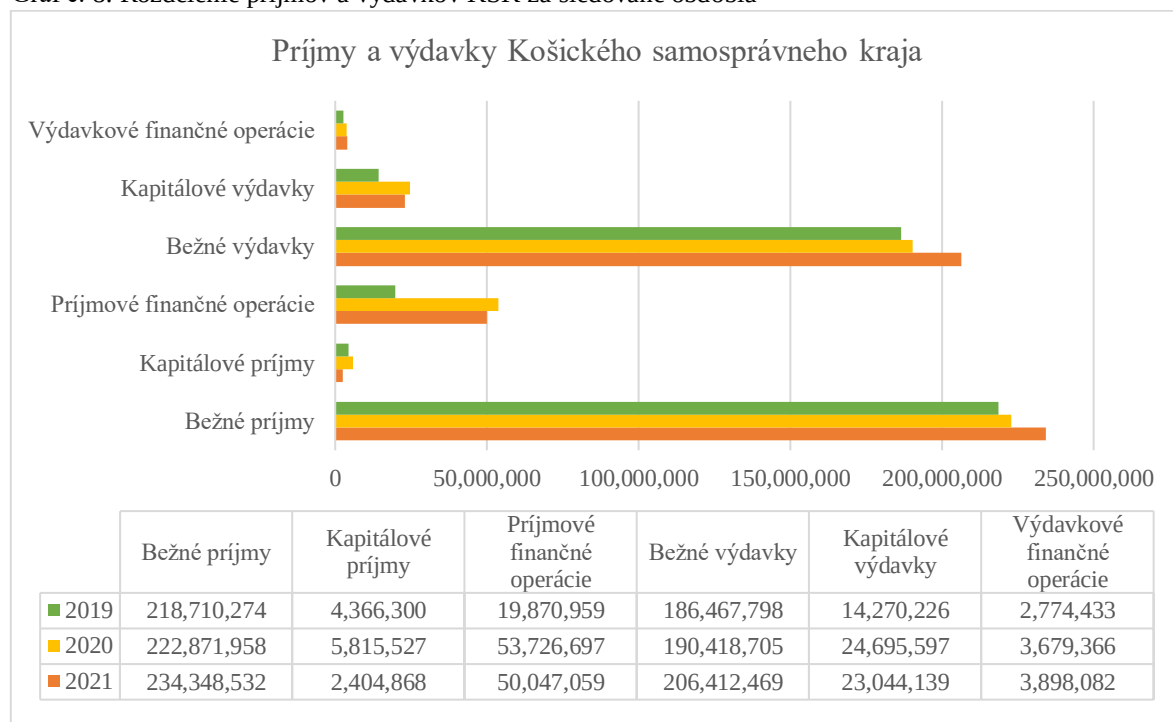
Tabuľka 30: Celkové príjmy a celkové výdavky KSK za sledované obdobia

	2021	2020	2019
Celkové príjmy	286 800 459	282 414 182	242 947 533
Celkové výdavky	233 354 690	218 793 668	203 512 457

Zdroj: vlastné spracovanie na základe výročných správ KSK (2019, 2020, 2021)

Daňové príjmy v roku 2021 (130 933 696 €) dosahovali najvyššiu výšku. V roku 2020 (125 486 839 €) sa medziročne znížili, v ďalšom roku však došlo k zvýšeniu ich hodnoty nad hodnotu z roku 2019 (126 266 971 €). Hodnota nedaňových príjmov bola najvyššia v roku 2021 (14 997 000 €). Najväčší podiel na nedaňových bežných príjmoch mali príjmy z oblasti školstva (2 925 374 €) a sociálneho zabezpečenia (6 056 462 €). Kategóriu grantov a transferov tvorili okrem iného aj transfery v rámci verejnej správy (2020) – dotácie z ministerstva práce pre ZSS, ktoré boli určené pre pracovníkov v prvej línii počas prvej vlny pandémie a na nákup výživových doplnkov (860 935 €). V nasledujúcom roku to boli odmeny z ministerstva práce za nasadenie počas druhej vlny pandémie (560 849 €) a tiež dotácia z ministerstva školstva na financovanie očkovacích centier (824 423 €). Kapitálové príjmy boli tvorené príjmami z predaja majetku kraja a vratkami z nevyčerpaných kapitálových výdavkov. Kapitálové granty predstavovali finančné prostriedky pre školy a školské zariadenia (2019: 13 846 €, 2020: 3 798 €). V roku 2021 neboli KSK poskytnuté kapitálové granty. Kapitálové transfery tvorila skupina transferov v rámci verejnej správy (najmä transfery zo ŠR – projekty z fondov EÚ a ŠR; 2019: 3 604 449 €, 2020: 5 333 655 €, 2021: 2 305 823 €).

Graf č. 8: Rozdelenie príjmov a výdavkov KSK za sledované obdobia

Zdroj: vlastné spracovanie na základe záverečných účtov KSK (2019, 2020, 2021)

Na čerpaní bežných výdavkov sa najväčšou mierou podieľali výdavky z oblasti vzdelávania (2019: 50 %, 2020: 51 %, 2021: 49 %), dopravy (2019: 13 %, 2020: 12 %, 2021: 13 %) a sociálneho zabezpečenia (2019: 15 %, 2020: 16 %, 2021: 16 %). Z dôvodu

zabezpečenia hygienických opatrení boli zakúpené ochranné pomôcky (odevy, respirátory), dezinfekčné prostriedky, bezkontaktné teplomery a stojany na dezinfekciu rúk v roku 2020 aj 2021, konkrétne hodnoty však uvedené neboli, pretože KSK vo svojich záverečných účtoch neuvádzal presné hodnoty výdavkov súvisiacich s koronakrízou. Kapitálové výdavky boli čerpané najmä v oblasti komunikácie (2019: 8 848 947 €, 2020: 14 082 836 €, 2021: 12 275 935 €) a vzdelávania (2019: 2 894 338 €, 2020: 6 301 345 €, 2021: 5 333 461 €).

Výsledok RH bol vyčíslený ako schodok v každom zo sledovaných období. Tento výsledok však bolo potrebné upraviť a konečný výsledok RH dosahoval hodnoty 30 577 042 € (2019), 34 968 818 € (2020) a 27 046 659 € (2021). Finančné prostriedky boli rozdelené do rezervného fondu a ostatných peňažných fondov.

3.8.2 Účtovný výsledok hospodárenia

Celkové náklady a celkové výnosy KSK zobrazujú nasledujúce tabuľky.

Tabuľka 31: Náklady KSK za sledované obdobia a ich percentuálne zmeny

	2021	+/- %	2020	+/- %	2019
Spotrebované nákupy	1 045 048,59	+ 18	884 815,29	+ 94	456 483,56
Služby	3 308 633,68	+ 41	2 353 329,59	+ 2	2 308 578,89
Osobné náklady	8 068 002,64	+ 15	6 991 672,72	+ 5	6 651 571,29
Dane a poplatky	20 953,54	- 28	28 994,82	+ 38	21 046,89
Ostatné náklady na prevádzkovú činnosť	2 167 380,33	+ 55	1 401 901,91	- 3	1 451 479,49
Odpisy, rezervy a opravné položky z prevádzkovej činnosti a finančnej činnosti a zúčtovanie časového rozlíšenia	27 847 358,41	+ 5	26 599 590,43	+ 4	25 483 139,17
Finančné náklady	457 282,57	+ 2	447 484,69	+ 7	418 931,71
Náklady na transfery a náklady z odvodu príjmov	112 632 857,97	+ 5	107 553 085,43	+ 6	101 698 484,26
CELKOVÉ NÁKLADY	155 547 517,73	+ 6	146 260 874,88	+ 6	138 489 715,26

Zdroj: vlastné spracovanie na základe výkazu ziskov a strát Košického kraja (2020, 2021)

V roku 2020 významne narástla hodnota nákladov účtovej skupiny 50, najmä spotreba materiálu (501), ktorú tvorí spotreba všeobecného materiálu, ako aj ochranných/hygienických pomôcok súvisiacich s pandemickou situáciou. V rámci daní a poplatkov bolo evidované zvýšenie nákladov – konkrétne daň z nehnuteľnosti (532)

a ostatné dane a poplatky (538). V roku 2021 bol opäť zaznamenaný nárast spotreby materiálu (501), kde boli okrem ochranných pomôcok zabezpečené aj prechodové teplomery do rôznych zariadení. Takmer o polovicu narástla hodnota ÚS 51 – Služby, nárast bol zaznamenaný najmä na účte 513 – Náklady na reprezentáciu. Dane a poplatky sa v porovnaní s predchádzajúcim rokom znížili o 28 %. Ostatné náklady na prevádzkovú činnosť (ÚS 54) sa zvýšili o viac ako polovicu, účet 541 – Zostatková cena DNM a DHM sa zvýšil o 70 553,01 € a účet 548 – Ostatné náklady na prevádzkovú činnosť o 695 062,42 €.

Výnosy v roku 2020 sa nezvýšili v porovnaní s predchádzajúcim rokom vo veľkej miere, nastal však pokles o 63 % v rámci ÚS 64 – Ostatné výnosy z prevádzkovej činnosti, predovšetkým na účte 641 – Tržby z predaja DNM a DHM a 645 – Ostatné pokuty, penále a úroky z omeškania. V roku 2021 sa hodnota ÚS 64 naopak zvýšila.

Tabuľka 32: Výnosy KSK za sledované obdobia a ich percentuálne zmeny

	2021	+/- %	2020	+/- %	2019
Tržby za vlastné výkony a tovar	0,03	0	0,03	0	0,03
Daňové a colné výnosy a výnosy z poplatkov	131 076 260,40	+ 4	125 596 693,81	- 1	126 374 130,08
Ostatné výnosy z prevádzkovej činnosti	544 557,15	+ 23	442 653,50	- 63	1 207 834,07
Zúčtovanie rezerv a opravných položiek z prevádzkovej činnosti a finančnej činnosti a zúčtovanie časového rozlíšenia	24 588 702,27	+ 7	23 040 458,71	+ 5	21 849 985,42
Finančné výnosy	3 635,32	+ 11	3 282,76	+ 16	2 826,28
Výnosy z transferov a rozpočtových príjmov v obciach, VÚC a v RO a PO zriadených obcou alebo VÚC	15 765 505,51	- 2	16 022 810,67	+ 6	15 163 331,05
CELKOVÉ VÝNOSY	171 978 660,68	+ 4	165 105 899,48	+ 0,3	164 598 106,93

Zdroj: vlastné spracovanie na základe výkazu ziskov a strát KSK (2020, 2021)

Celkové náklady sa zvyšovali o viac % ako výnosy a VH KSK klesal. Splatná DzP bola vo výške 536,69 € (2019), 623,40 € (2020) a 690,38 € (2021).

VH dosiahol nasledovné hodnoty: 26 107 854,98 € (2019), 18 844 401,20 € (2020) a 16 430 452,57 € (2021). Uvedené hodnoty predstavujú VH po zdanení daňou z príjmov. Kladný VH účtuje KSK:

- (MD) 710 – Účet výsledku hospodárenia / (D) 702 – Konečný účet súvahový

3.9 Komparácia jednotlivých výsledkov hospodárenia vyšších územných celkov a ich zhodnotenie

Samosprávne kraje Slovenskej republiky sa od seba odlišujú rôznymi ukazovateľmi – či už ide o rozlohu, výkonnosť, výsledky hospodárenia alebo iné špecifiká. V nasledujúcej tabuľke sú zobrazené všeobecné údaje o samosprávnych krajoch – rozloha a počet obyvateľov ku koncu roka 2021.

Tabuľka 33: Všeobecné informácie o samosprávnych krajoch

	Rozloha (km²)	Počet obyvateľov (k 31.12.2021)
BSK	2 052,60	723 714
TTSK	4 146,70	566 008
TSK	4 501,90	574 243
ŽSK	6 809,50	691 136
NSK	6 343,70	673 547
BBSK	9 454,44	620 986
PSK	8 973,70	807 657
KSK	6 754,50	780 288

Zdroj: vlastné spracovanie na základe výročných správ jednotlivých samosprávnych krajov

Rozlohou je najväčší BBSK, na druhej strane najmenším je BSK. BSK je rozlohou najmenším krajom, napriek tomu má vyšší počet obyvateľov ako niektoré kraje, ktoré majú vyššiu rozlohu. Najväčší počet obyvateľov evidoval PSK, najmenší počet sa nachádzal v TTSK.

Každý samosprávny kraj vynaložil určité výdavky v súvislosti s pandémiou koronavírusu. Vo väčšine prípadov išlo o výdavky na obstaranie ochranných odevov, respirátorov, rúšok, dezinfekčných prostriedkov a teplomerov, na zabezpečenie prenosu online vzdelávania, na zriadenie očkovacích centier, MOM a uskladnenie vakcín. Samosprávne kraje však evidovali aj určité druhy príjmov, ktoré súviseli s pandémiou, ako napríklad dotácie na mimoriadne odmeny zamestnancov za prácu v období prvej a druhej vlny pandémie, dotácie na nákup vitamínov, finančné prostriedky na zabezpečenie koordinácie očkovania a na úhradu nákladov spojených s testovaním na koronavírus. Hodnoty týchto výdavkov a príjmov majú jednotlivé samosprávne kraje uvedené prevažne v záverečných účtoch, prípadne vo výročných správach. Niektoré však presné hodnoty neuvádzajú, prípadne ani nespomínajú určité druhy príjmov či výdavkov.

Významnou položkou, ktorá ovplyvňuje výsledok RH, sú daňové príjmy, keďže vo väčšine prípadov tvoria takmer polovicu celkových príjmov samosprávneho kraja. Tento druh príjmu má rastúcu tendenciu, avšak v roku vypuknutia pandémie sme mohli pozorovať zníženie tohto príjmu takmer v každom samosprávnom kraji, okrem BSK. V druhom roku pandémie (2021) už samosprávne kraje zaznamenali nárast príjmov z podielových daní, dokonca nad úroveň, ktorú dosahovali v roku 2019.

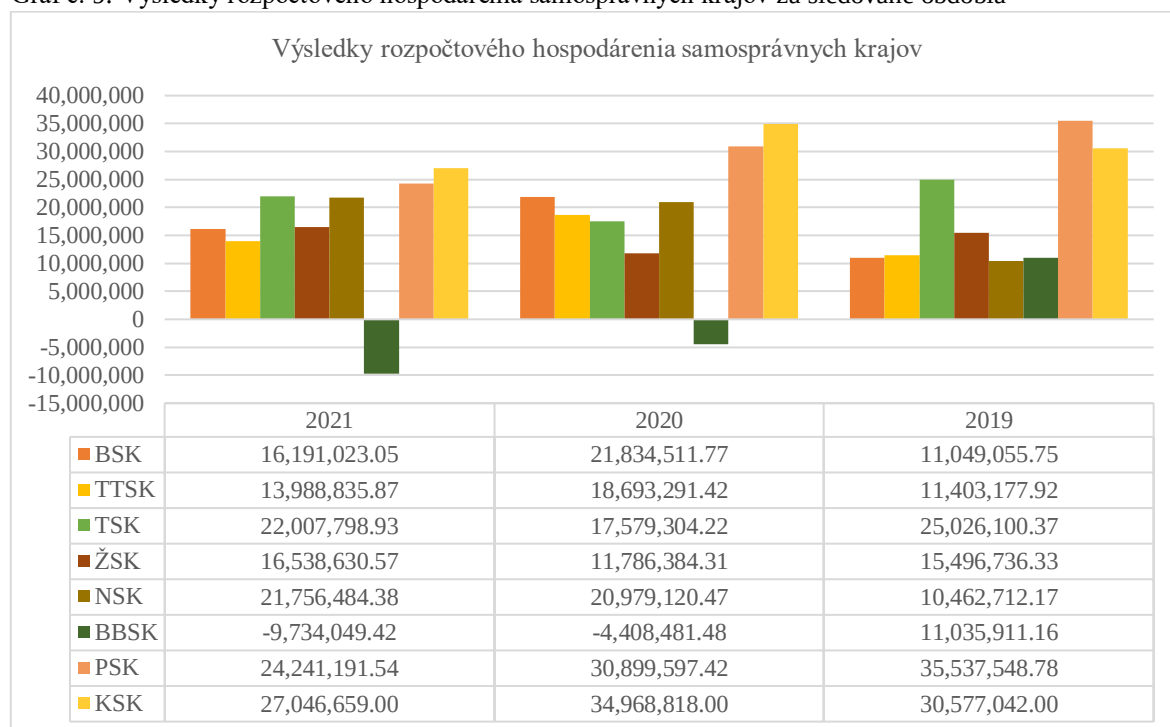
Tabuľka 34: Daňové príjmy samosprávnych krajov

	2021	2020	2019
BSK	108 125 052	102 856 872	102 496 546
TTSK	104 430 443	100 176 500	100 934 270
TSK	104 035 371	100 104 006	101 169 871
ŽSK	122 625 768	117 977 161	118 921 237
NSK	130 826 326	125 915 330	127 243 776
BBSK	136 048 210	130 652 101	131 672 976
PSK	146 364 791	140 698 106	141 545 935
KSK	130 933 696	125 486 839	126 266 971

Zdroj: vlastné spracovanie na základe záverečných účtov jednotlivých samosprávnych krajov

Komparáciu sme vykonali aj pri výsledkoch RH, ktoré zobrazuje graf č. 9.

Graf č. 9: Výsledky rozpočtového hospodárenia samosprávnych krajov za sledované obdobia

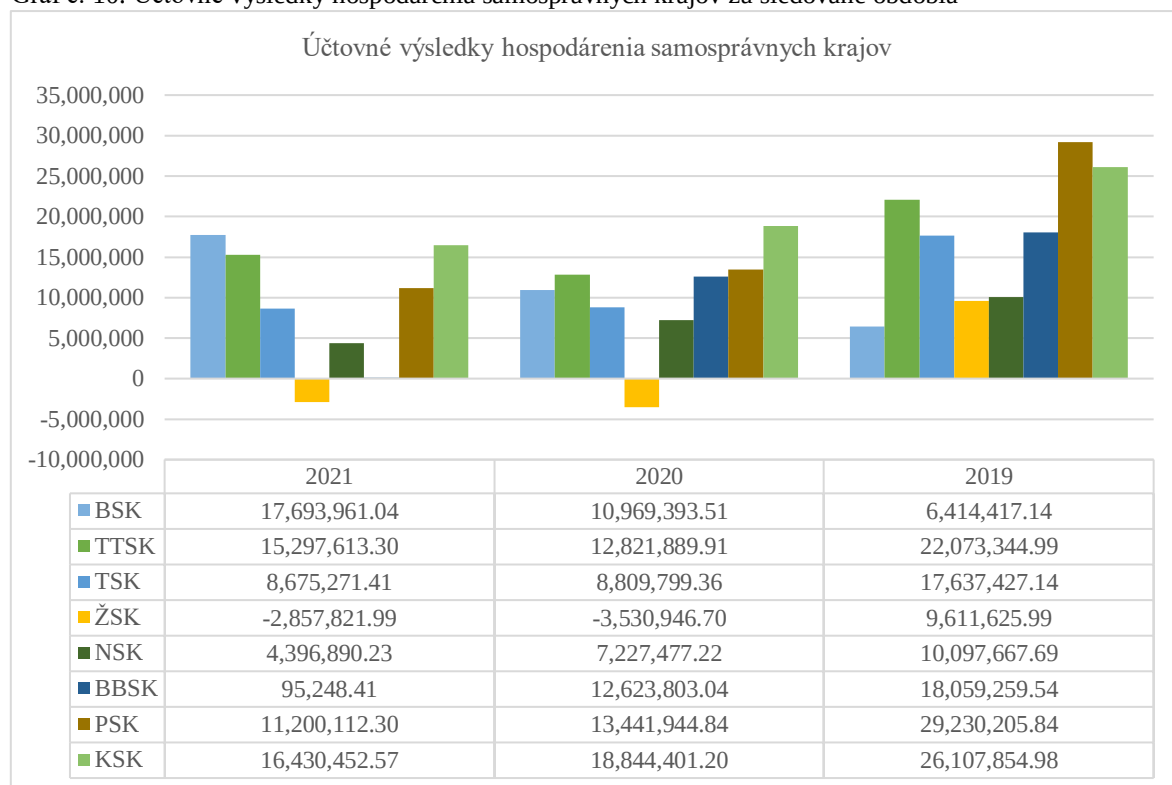
Zdroj: vlastné spracovanie na základe záverečných účtov jednotlivých samosprávnych krajov

V období pred pandemiou dosiahol najvyšší výsledok RH PSK, najnižší mal NSK. V roku 2020, kedy sa začala pandémia koronavírusu, dosahoval najvyšší výsledok RH KSK, za ním nasledoval PSK, BSK, NSK, TTSK, TSK, ŽSK a najnižšiu hodnotu dosiahol BBSK

(schodok). V druhom roku pandémie sa poradie jednotlivých krajov zmenilo. Na prvom mieste je stále KSK, ale s nižším výsledkom RH, za ním opäť nasleduje PSK. Na treťom mieste je TSK a za ním nasleduje NSK, ŽSK, BSK, TTSK a BBSK. Z grafu teda vidíme, že výsledok RH sa výrazne znížil najmä v prípade BBSK (- 6 627 429,68 €), ktorý dosiahol schodok, aj v prípade TSK (- 7 446 796,15 €) V ostatných prípadoch sa znížil v nižšej miere, alebo prišlo k jeho nárastu.

Graf č. 10 zobrazuje hodnoty účtovných VH jednotlivých samosprávnych krajov počas vybraných období. Vidíme, že v roku 2019 dosiahol najvyšší, kladný VH PSK, najnižší BSK a žiadny zo samosprávnych krajov nedosahoval záporný VH. V nasledujúcom roku vykazoval najvyšší VH KSK, za ním nasledoval PSK, TTSK, BBSK, TSK a NSK. Najnižší – záporný VH dosahoval ŽSK. V roku 2021 mal najvyšší kladný VH BSK, ďalej KSK, TTSK, PSK, TSK, NSK a BBSK. Na poslednom mieste bol opäť so záporným VH ŽSK.

Graf č. 10: Účtovné výsledky hospodárenia samosprávnych krajov za sledované obdobia

Zdroj: vlastné spracovanie na základe výkazov ziskov a strát jednotlivých samosprávnych krajov

Z grafu č. 10 teda vidíme, že koronakríza ovplyvnila negatívne výsledok hospodárenia ŽSK, ktorý v roku výskytu pandémie (2020), ale aj v nasledujúcom roku dosiahol záporný VH. V roku 2020 jeho VH medziročne poklesol až o 6 080 679,29 €. V roku 2020 bol výrazný pokles zaznamenaný aj v prípade TTSK (- 9 251 455,08 €), TSK (- 8 827 627,78 €), PSK (- 15 788 261 €) aj KSK (- 7 263 453,78 €).

Záver

V našej diplomovej práci sme sa venovali samosprávnym krajom Slovenskej republiky – Bratislavskému, Trnavskému, Trenčianskemu, Žilinskému, Nitrianskemu, Banskobystrickému, Prešovskému a Košickému. Každý kraj má svoje špecifiká, ktorými sa odlišuje od ostatných.

Cieľom diplomovej práce bolo analyzovať jednotlivé druhy výsledkov hospodárenia vyšších územných celkov v čase koronakrízy, ich účtovné zobrazenie a zhodnotenie. Na splnenie hlavného cieľa bolo potrebné splniť čiastkové ciele. Pandémia spôsobená celosvetovo šíriacim sa ochorením COVID-19 bola významnou, neočakávanou udalosťou a negatívne ovplyvnila všetky oblasti života, okrem iného aj hospodárenie vyšších územných celkov.

Základným finančným nástrojom vyšších územných celkov je rozpočet, ktorý poskytuje informácie o tom, ako bude vyšší územný celok hospodáriť v príslušnom rozpočtovom roku. Je tvorený príjmami a výdavkami, ktoré boli ovplyvnené koronakrízou, a preto sa výsledky rozpočtového hospodárenia jednotlivých samosprávnych krajov počas obdobia pandémie menili.

Niektoré príjmy a výdavky boli ovplyvnené vo väčšej miere, napríklad daňové príjmy, ktoré v prvom roku pandémie poklesli vo všetkých krajoch okrem BSK, alebo nedaňové bežné príjmy, ktoré narástli z dôvodu prijatia finančných prostriedkov od jednotlivých ministerstiev za účelom boja proti pandémie. Nárast výdavkov bol ovplyvnený pandemiou z dôvodu nákupu ochranných pomôcok či zariadením MOM. Najväčší pokles výsledku RH zaznamenal TTSK a BBSK (ten dosiahol schodok). Počas prvého roku aj druhého roku pandémie dosiahol najvyšší výsledok RH KSK.

V prípade nákladov a výnosov samosprávnych krajov boli tiež zaznamenané určité zmeny. Vo väčšine prípadov vzrástli konečné stavy účtov nákladov účtovej skupiny 50 – Spotrebované nákupy, keďže samosprávnym krajom sa zvýšila spotreba materiálu (účet 501) v dôsledku spotreby respirátorov a iných prostriedkov súvisiacich s pandemiou. Vzrástli aj konečné stavy účtu 518 – Ostatné služby, čo malo súvis so zabezpečením testovania a neskôr aj vakcinácie. V rámci výnosov ovplyvnila pandémia konečné stavy účtu 632 – Daňové výnosy samosprávy, a 693 – Výnosy samosprávy z bežných transferov zo ŠR a od iných subjektov verejnej správy, pretože samosprávnym krajom boli refundované finančné prostriedky za prevádzku očkovacích centier. Negatívny vplyv koronakrízy na účtovný VH bolo možné pozorovať v prípade ŽSK, ktorý v prvom aj druhom roku pandémie dosahoval

záporný výsledok hospodárenia. Veľmi výrazný pokles nastal aj v prípade PSK, avšak stále dosahoval kladný výsledok hospodárenia.

Podrobné informácie o príjmoch a výdavkoch sme čerpali zo záverečných účtov, informácie o nákladoch a výnosoch sme prevzali z výročných správ a výkazov ziskov a strát samosprávnych krajov. V prípade niektorých samosprávnych krajov, napríklad KSK alebo PSK, bolo ťažšie orientovať sa v ich záverečných účtoch, pretože ich nemali spracované tak prehľadne ako ostatné samosprávne kraje. KSK síce uviedol jednotlivé druhy príjmov a výdavkov, ktoré súviseli s pandemiou, avšak nevykázal vždy aj presné číselné hodnoty. Samosprávne kraje nepodávali veľa informácií o nákladoch a výnosoch. V poznámkach poukázali na výraznejšie zvýšenie alebo zníženie konečných stavov jednotlivých účtov, ale dôvody týchto zmien neboli vždy uvedené.

Koronavírus zasiahol mnohé oblasti a nebolo možné určiť, ako dlho tento stav potrvá. Splnením hlavného cieľa a s ním spojených čiastkových cieľov sme zistili, že samosprávne kraje a ich výsledky hospodárenia boli ovplyvnené danou situáciou, keďže museli vynaložiť určité finančné prostriedky na zamedzenie šíreniu ochorenia, čo v predchádzajúcich rokoch potrebné nebolo (ako napríklad zabezpečenie ochranných pomôcok). Napriek určitej neistote vyplývajúcej z pandémie dosiahol takmer každý samosprávny kraj v prvom aj druhom roku pandémie prebytok – okrem BBSK, ktorý dosiahol schodok. Účtovný výsledok hospodárenia dosahovali kladný, okrem ŽSK. Pandémia mala teda vplyv na každý jeden samosprávny kraj a každý z nich sa s danou situáciou snažil vysporiadať čo najlepšie.

Zoznam použitej literatúry

Knižné publikácie:

1. KONEČNÁ VEVERKOVÁ, Ingrid. *Rozpočet obce a vyššieho územného celku*. 1. vyd. Bratislava: Wolters Kluwer, 2017. 152 s. ISBN 978-80-8168-700-6.
2. KONEČNÁ VEVERKOVÁ, Ingrid. *Rozpočet a záverečný účet obce a VÚC, otázky a odpovede*. 1. vyd. Bratislava: Wolters Kluwer, 2021. 188 s. ISBN 978-80-571-0343-1.
3. KOVALČÍKOVÁ, Antónia – KORDOŠOVÁ, Alena. *Účtovníctvo obcí*. Bratislava: Vydavateľstvo EKONÓM, 2014. 176 s. ISBN 978-80-225-3845-9.

Právne normy:

4. Zákon č. 302/2001 Z. z. o samospráve vyšších územných celkov (zákon o samosprávnych krajochoch) v znení neskorších predpisov
5. Zákon č. 564/2004 Z. z. o rozpočtovom určení výnosu dane z príjmov územnej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
6. Zákon č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
7. Opatrenie Ministerstva financií Slovenskej republiky z 8. augusta 2007 č. MF/16786/2007-31, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o postupoch účtovania a rámcovej účtovej osnove pre rozpočtové organizácie, príspevkové organizácie, štátne fondy, obce a vyššie územné celky v znení neskorších predpisov
8. Opatrenie Ministerstva financií Slovenskej republiky zo dňa 12. 12. 2022 č. MF/014454/2022-36, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o postupoch účtovania a rámcovej účtovej osnove pre obce, vyššie územné celky a nimi zriadené rozpočtové organizácie a príspevkové organizácie
9. Metodické usmernenie MF SR k č. MF-010175-2004-42 zo dňa 8. decembra 2004 a vysvetlivky k ekonomickej klasifikácii rozpočtovej klasifikácie v znení neskorších predpisov

Elektronické články:

10. MACHÁČOVÁ, Tatiana. Rozpočtové provizorium. In *Účtovníctvo ROPO a obcí*. [online]. Bratislava: Wolters Kluwer, 10.12.2018, roč. 2018, č. 12/2022. ISSN 1339-1631. Dostupné na: <https://www.ropoaobce.sk/sk/casopis/uctovnictvo-ropo-a-obci/rozpocetove-provizorium.m-1284.html>

11. KONEČNÁ VEVERKOVÁ, Ingrid. Riešenie nedostatku zdrojov financovania v podmienkach územnej samosprávy. [online]. 05.08.2020. [cit. 2023-01-05]. Dostupné na: <https://www.ropoaobce.sk/sk/obec-mesto/riesenie-nedostatku-zdrojov-financovania-v-podmienkach-uzemnej-samospravy.zs-141.html>

Internetové zdroje:

12. Bratislavský samosprávny kraj. Charakteristika Bratislavského kraja. [online]. [cit. 2023-01-05]. Dostupné na: <https://bratislavskykraj.sk/spoznajte-kraj/zakladne-informacie-o-kraji/>

13. Ministerstvo financií SR - Kalkulačka na výpočet výsledku hospodárenia v metodike ESA 2010. [online]. 4. 11. 2014. [cit. 2023-01-07]. Dostupné na: <https://www.mfsr.sk/sk/financie/verejne-financie/uzemna-samosprava/>

14. Výročná správa Bratislavského samosprávneho kraja. [online]. [cit. 2023-02-05]. Dostupné na: <https://www.registeruz.sk/cruz-public/domain/accountingentity/show/211217>

15. Výročná správa Banskobystrického samosprávneho kraja. [online]. [cit. 2023-02-22]. Dostupné na: <https://www.registeruz.sk/cruz-public/domain/accountingentity/show/217384>

16. Výročná správa Košického samosprávneho kraja. [online]. [cit. 2023-02-28]. Dostupné na: <https://www.registeruz.sk/cruz-public/domain/accountingentity/show/238068>

17. Výročná správa Nitrianskeho samosprávneho kraja. [online]. [cit. 2023-02-24]. Dostupné na: <https://www.registeruz.sk/cruz-public/domain/accountingentity/show/240456>

18. Výročná správa Prešovského samosprávneho kraja. [online]. [cit. 2023-02-20]. Dostupné na: <https://www.registeruz.sk/cruz-public/domain/accountingentity/show/232943>

19. Výročná správa Trenčianskeho samosprávneho kraja. [online]. [cit. 2023-02-23]. Dostupné na: <https://www.registeruz.sk/cruz-public/domain/accountingentity/show/212838>

20. Výročná správa Trnavského samosprávneho kraja. [online]. [cit. 2023-02-07]. Dostupné na: <https://www.registeruz.sk/cruz-public/domain/accountingentity/show/212170>
21. Výročná správa Žilinského samosprávneho kraja. [online]. [cit. 2023-02-26]. Dostupné na: <https://www.registeruz.sk/cruz-public/domain/accountingentity/show/223272>
22. Záverečný účet Bratislavského samosprávneho kraja. [online]. [cit. 2023-02-05]. Dostupné na: <https://bratislavskykraj.sk/urad-bsk/financie-a-majetok/financne-dokumenty/>
23. Záverečný účet Banskobystrického samosprávneho kraja. [online]. [cit. 2023-02-22]. Dostupné na: <https://www.bbsk.sk/zaverecny-ucet>
24. Záverečný účet Košického samosprávneho kraja. [online]. [cit. 2023-02-28]. Dostupné na: <https://web.vucke.sk/sk/uradna-tabula/financie/>
25. Záverečný účet Nitrianskeho samosprávneho kraja. [online]. [cit. 2023-02-24]. Dostupné na: <https://www.unsk.sk/zobraz/sekcii/zaverecny-ucet>
26. Záverečný účet Prešovského samosprávneho kraja. [online]. [cit. 2023-02-20]. Dostupné na: <https://www.po-kraj.sk/sk/samosprava/udaje/rozpocet-psk/archiv/>
27. Záverečný účet Trenčianskeho samosprávneho kraja. [online]. [cit. 2023-02-23]. Dostupné na: https://www.tsk.sk/dokumenty/financie/zaverecny-ucet-tsk.html?page_id=24193
28. Záverečný účet Trnavského samosprávneho kraja. [online]. [cit. 2023-02-07]. Dostupné na: <https://trnava-vuc.sk/financie/zaverecny-ucet/>
29. Záverečný účet Žilinského samosprávneho kraja. [online]. [cit. 2023-02-26]. Dostupné na: <https://www.zilinskazupa.sk/sk/samosprava/urad-zsk/odbor-ekonomicky/zaverecne-ucty/>